

KM การจัดการความรู้

ด้านการเรียนการสอน: เทคนิคการเดี่ยวม้องวงใหญ่

เพลงนกขมิ้น 3 ชั้น

วิทยาลัยนาฏศิลป์ร้อยเอ็ด

สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กระทรวงวัฒนธรรม

คำนำ

การจัดการความรู้ เป็นการจัดการเพื่อให้ครู บุคลากรทางการศึกษาและผู้เกี่ยวข้องที่มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมทางการศึกษา ได้รับความรู้เพิ่มเติมอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายของสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ที่วางเป้าหมายไว้ คือ เป็นศูนย์กลางองค์ความรู้ด้านนาฏศิลป์ ดุริยางคศิลป์ คีตศิลป์ และทัศนศิลป์ ที่มีมาตรฐานเป็นที่ยอมรับทั้งในและต่างประเทศ คณะผู้จัดทำจึงจัดทำองค์ความรู้ด้านการเรียนการสอน เรื่อง เทคนิคการเดี่ยวฆ้องวงใหญ่ เพลงนกขมิ้น 3 ชั้น

การจัดการความรู้ เรื่อง เทคนิคการเดี่ยวฆ้องวงใหญ่ เพลงนกขมิ้น 3 ชั้น เป็นการรวบรวมเทคนิคต่างๆเกี่ยวกับทักษะการเดี่ยวฆ้องวงใหญ่ องค์ความรู้ที่ได้จากการจัดการเรียนรู้ ได้แก่ กระบวนการด้านการฝึกทักษะ อันเป็นสิ่งสำคัญที่ทำให้การบรรเลงเดี่ยวฆ้องวงใหญ่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ซึ่งกระบวนการฝึกการเดี่ยวฆ้องวงใหญ่ ผู้บรรเลงต้องมีทักษะในการบรรเลงฆ้องวงใหญ่ถึงขั้นชำนาญเสียก่อน จึงจะสามารถฝึกเดี่ยวฆ้องวงใหญ่ได้ องค์ความรู้ต่างๆ ที่ได้จากการจัดการเรียนรู้ในครั้งนี้มีประโยชน์อย่างยิ่งต่อผู้ที่สนใจศึกษาด้านดนตรีไทย หากนำไปใช้เป็นแนวทางในการเรียนการสอนและฝึกปฏิบัติอย่างจริงจังจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อผู้เรียน นอกจากนี้ยังเป็นการอนุรักษ์ สืบทอด สืบสานภูมิปัญญาของไทยให้คงอยู่ต่อไปอีกด้วย

วิทยาลัยนาฏศิลป์ร้อยเอ็ดขอขอบคุณ คณะครู อาจารย์ และบุคลากรของวิทยาลัยนาฏศิลป์ร้อยเอ็ด ที่ให้ความร่วมมือ จนการดำเนินงานเสร็จสิ้น ตามระยะเวลาที่กำหนด หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจัดการความรู้ เรื่อง เทคนิคการเดี่ยวฆ้องวงใหญ่ เพลงนกขมิ้น 3 ชั้น จะเป็นฐานองค์ความรู้หลักในการพัฒนาบุคลากรรุ่นใหม่ได้เป็นอย่างดี

(นายศุภวัฒน์ ยามสุข)

รองผู้อำนวยการ รักษาการแทน
ผู้อำนวยการวิทยาลัยนาฏศิลป์ร้อยเอ็ด

สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

คำนำ

สารบัญ

บทนำ.....1

คำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินการจัดการความรู้ ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๓.....2

ตาราง KM 1.....5

ตาราง KM 2.....6

การจัดการความรู้เรื่อง เทคนิคการเดี่ยวฆ้องวงใหญ่ เพลงนกขมิ้น 3 ชั้น.....12

กระบวนการดำเนินการจัดการความรู้.....24

ประวัติและผลงานครูน้ำว่า ร่มโพธิ์ทอง.....28

ประวัติเพลงนกขมิ้น 3 ชั้น.....38

เพลงนกขมิ้น 3 ชั้นทางฆ้องวงใหญ่.....39

เทคนิคการเดี่ยวฆ้องวงใหญ่.....41

เดี่ยวฆ้องวงใหญ่ เพลงนกขมิ้น 3 ชั้นทางครูน้ำว่า ร่มโพธิ์ทอง.....45

สรุปผล.....48

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1 ร้านซัอง.....	13
ภาพที่ 2 มะหวด.....	13
ภาพที่ 3 โชนซัอง.....	14
ภาพที่ 4 ไม้ค้ำล่าง.....	15
ภาพที่ 5 รังผึ้ง.....	15
ภาพที่ 6 เส้นลวด.....	16
ภาพที่ 7 ไม้ค้ำบน.....	16
ภาพที่ 8 ลูกซัอง.....	17
ภาพที่ 9 การนั่ง.....	18
ภาพที่ 10 การจับไม้.....	19
ภาพที่ 11 นายสมชาย เปี่ยมดนตรีผู้ที่ได้รับการถ่ายทอดเพลงเด็ยวนกขม้น 3 ชั้นเป็นคนแรก.....	25
ภาพที่ 12 นายสมชาย เปี่ยมดนตรีและคณะลูกศิษย์ครูน้ำว่า ร่มโพธิ์ทองบรรเลงเด็ยวซัองวงใหญ่ 18 วง เพลงนกขม้น 3 ชั้นงานพระราชทานเพลิงศพ ครูน้ำว่า ร่มโพธิ์ทอง.....	25
ภาพที่ 13 ครูน้ำว่า ร่มโพธิ์ทองครูชำนาญการด้านดนตรีไทย วิทยาลัยนาฏศิลปลพบุรี.....	28

บทนำ

การจัดการความรู้โดยทั่วไป หมายถึง การรวบรวมองค์ความรู้ที่กระจัดกระจายในบุคคลหรือเอกสารขององค์กรมาพัฒนาให้เป็นระบบ เพื่อให้ทุกคนในองค์กรสามารถเข้าถึงความรู้ และนำมาพัฒนาตนเองในการปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ สำหรับการจัดการความรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษานั้น กิจกรรมที่สำคัญที่สุดคือ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้โดยการค้นหาคนหรือกลุ่มคนที่ประสบความสำเร็จในเรื่องการพัฒนาคุณภาพการศึกษา มาร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ โดยนำเรื่องราวความสำเร็จของแต่ละบุคคล บันทึกเป็นประเด็นความรู้ และสังเคราะห์เป็น “แก่นความรู้” (Core Competence) เพื่อนำไปพัฒนาด้านวิชาการและการบริหารในหน่วยงานของตนต่อไป

องค์ความรู้เป็นกระบวนการ (Process) ที่ดำเนินการร่วมกันโดยผู้ปฏิบัติงานในองค์กรหรือหน่วยงานย่อยขององค์กร เพื่อสร้างและใช้ความรู้ในการทำงานให้เกิดผลสัมฤทธิ์ดีขึ้นกว่าเดิม รูปแบบการจัดการองค์ความรู้โดยปกติจะถูกจัดให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ขององค์กรและประสงค์ที่จะได้ผลลัพธ์เฉพาะด้าน เช่น เพื่อแบ่งปันภูมิปัญญา, เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน, เพื่อความได้เปรียบทางการแข่งขัน, หรือเพื่อเพิ่มระดับนวัตกรรมให้สูงขึ้น

วิทยาลัยนาฏศิลป์ปรอยเอ็ด สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ เป็นสถาบันการศึกษาที่มีพันธกิจ ในการจัดการศึกษาด้านนาฏศิลป์ ดุริยางค์ศิลป์ และคีตศิลป์ ระดับพื้นฐานวิชาชีพถึงวิชาชีพชั้นสูง สร้างงานวิจัย งานสร้างสรรค์ นวัตกรรม ที่เป็นองค์ความรู้ด้านศิลปวัฒนธรรมอย่างมีคุณค่าแก่สังคม บริการวิชาการด้านศิลปวัฒนธรรม การอนุรักษ์ พัฒนา สืบสาน และเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรม โดยมีความมุ่งมั่นที่จะให้วิทยาลัยเป็นแหล่งเรียนรู้ด้านนาฏศิลป์ ดุริยางค์ศิลป์ และคีตศิลป์ที่มีมาตรฐานเป็นที่ยอมรับในระดับท้องถิ่นและระดับชาติ

จากพันธกิจและความมุ่งมั่นที่จะให้วิทยาลัย ฯ เป็นแหล่งเรียนรู้ด้านนาฏศิลป์ ดุริยางค์ศิลป์ และคีตศิลป์ที่มีมาตรฐานเป็นที่ยอมรับในระดับท้องถิ่นและระดับชาติทำให้บุคลากรของวิทยาลัย ฯ ในกลยุทธ์ต่าง ๆ ในการที่จะพัฒนาวิทยาลัย ฯ ให้เป็นแหล่งเรียนรู้โดยใช้วิธีการของตนเองพัฒนางาน พัฒนาองค์กรโดยวิธีการที่หลากหลายและแตกต่างกัน วิธีการต่าง ๆ นี้เอง เป็นความรู้ความสามารถที่แฝงอยู่ในตัวบุคคลซึ่งมีความสำคัญยิ่ง

วิทยาลัยนาฏศิลป์ปรอยเอ็ด ได้เห็นความสำคัญขององค์ความรู้ดังกล่าว จึงได้ดำเนินการจัดการความรู้เรื่อง เทคนิคการเดี่ยวฆ้องวงใหญ่ เพลงนกขมิ้น 3 ชั้น เพื่อนำมาพัฒนาการเรียนการสอน และพัฒนาวิทยาลัยนาฏศิลป์ปรอยเอ็ดให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตามพันธกิจที่ตั้งไว้

คำสั่งวิทยาลัยนาฏศิลป์ร้อยเอ็ด

ที่ ๘๗ /๒๕๖๓

เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินการจัดการความรู้ ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๓

ตามที่สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ได้จัดโครงการพัฒนาศักยภาพการจัดการความรู้ ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๓ และได้สอดคล้องกับการดำเนินการของวิทยาลัยในการจัดการความรู้ให้เป็นระบบ และสามารถนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยมุ่งเน้นการเก็บรวบรวมข้อมูลและประสบการณ์ที่เกิดจากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านการเรียนการสอนและด้านนักศึกษาโดยบุคลากรของวิทยาลัยนาฏศิลป์ร้อยเอ็ด ตามหัวข้อการจัดการความรู้ที่ได้รับการเสนอให้สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์พิจารณาต่อไป วิทยาลัยนาฏศิลป์ร้อยเอ็ด จึงขอแต่งตั้งคณะกรรมการจัดการความรู้ ด้านการเรียนการสอนและด้านนักศึกษา ดังรายชื่อต่อไปนี้

คณะกรรมการที่ปรึกษา ประกอบด้วย

๑. นายศุภรากร พานิชกิจ	ประธานคณะกรรมการ
๒. นายศุภวัฒน์ ยามสุข	รองประธานคณะกรรมการ
๓. นาง.ธัญญลักษณ์ อุบลเลิศ	กรรมการ
๔. นายเอกชัย ทองขาว	กรรมการ
๕. นางศิริภรณ์ ลินดาพรประเสริฐ	กรรมการ
๖. นางเพชร คำแหง	กรรมการ
๗. นายณัฐชากร เกษณียาบุตร	กรรมการ
๘. นายธนกฤต เจริญชีพ	กรรมการ
๙. นายณัฐวุฒิ ภูมิพันธุ์	กรรมการและเลขานุการ
๑๐. นายชยพล เพียรชนะ	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

มีหน้าที่ ให้คำปรึกษาด้านต่างๆ ส่งเสริม อนุเคราะห์ สนับสนุน การดำเนินงาน แก้ไขปัญหา ติดตามดูแลการดำเนินงานให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อย

คณะกรรมการจัดการความรู้ ด้านการเรียนการสอน เรื่อง เทคนิคการเดี่ยวฆ้องวงใหญ่ เพลงนกขมิ้น ๓ ชั้น ประกอบด้วย

๑. นางปราณี สุธะศรี	ประธานกรรมการ
๒. นายสุรศักดิ์ คำเกษม	รองประธานกรรมการ
๓. นายอดิเรก โคตา	กรรมการ

๔. นายญาณเวทย์ เหมือนพร้อม	กรรมการ
๕. นางสาวสุชัญญา คงสิม	กรรมการ
๖. นางสาวจิราวรรณ โลหะมาศ	กรรมการ
๗. นายชยพล เพียรชนะ	กรรมการและเลขานุการ

คณะกรรมการจัดการความรู้ ด้านการจัดการความรู้ด้านนักศึกษา เรื่อง เทคนิคการลำทางสั้น
ทำนองอุบลากลอนไหว้ครูของหมอลำสมชาย อินอุ่นโชติ ประกอบด้วย

๑. นายชยพล เพียรชนะ	ประธานกรรมการ
๒. ว่าที่ร้อยพุดผิงค์ พาหา	รองประธานกรรมการ
๓. นายพงศ์ธร พันธุ์ผาด	กรรมการ
๔. นายชาญชล พรหมจันทร์	กรรมการ
๕. นายแรมโบ้ บุตรเพชร	กรรมการ
๖. นายชยากร ประทุมชัย	กรรมการ
๗. นายชัยวัฒน์ พระสุพันธ์	กรรมการ
๘. นายวนศิลป์ เสียงหวาน	กรรมการ
๙. นายสิวะ นครพันธ์	กรรมการ
๑๐. นางสาวจิราวรรณ โลหะมาศ	กรรมการ
๑๑. นายจิรพงษ์ สารีสุข	กรรมการ และเลขานุการ

มีหน้าที่ ประชุมและแลกเปลี่ยนความรู้ ตามแผนการจัดการความรู้ และดำเนินการให้เป็นไปตาม
 ตัวชี้วัดและเป้าหมายที่ตั้งไว้ในแต่ละเรื่อง และสามารถสรุปรายงานตามกรอบของสถาบันให้เป็นที่เรียบร้อย

คณะกรรมการจัดการความรู้ด้านการเรียนการสอน มีหน้าที่ ประเมินและตรวจสอบกิจกรรมการ
 จัดการความรู้ด้านการเรียนการสอน ประกอบด้วย

๑. นายณัฐวุฒิ ภูมิพันธุ์	ประธานกรรมการ
๒. นายธนกฤต เจริญชีพ	รองประธานกรรมการ
๓. นายโยธิน พลเขต	กรรมการและเลขานุการ

คณะกรรมการจัดการความรู้ด้านนักศึกษา มีหน้าที่ ประเมินและตรวจสอบกิจกรรมการจัดการความรู้
 ด้านนักศึกษา ประกอบด้วย

๑. นางธัญญลักษณ์ อุบลเลิศ	ประธานกรรมการ
๒. นายธนกฤต เจริญชีพ	รองประธานกรรมการ

๓. ว่าที่ ร้อยตรี ชัยนาท มาเพชร กรรมการและเลขานุการ
ขอให้ผู้ที่ได้รับการแต่งตั้งปฏิบัติหน้าที่โดยเคร่งครัด เพื่อเกิดผลดีต่อทางราชการ

สั่ง ณ วันที่ ๒๙ เดือน พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๖๓

(นายณัฐวุฒิ ภูมิพันธุ์)

รองผู้อำนวยการ รักษาราชการแทน

ผู้อำนวยการวิทยาลัยนาฏศิลป์ร้อยเอ็ด

KM1 การจำแนกองค์ความรู้ที่จำเป็นต่อการผลักดันตามประเด็นยุทธศาสตร์ของส่วนราชการสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์				
ชื่อหน่วยงาน วิทยาลัยนาฏศิลป์ร้อยเอ็ด				
ประเด็นยุทธศาสตร์	เป้าประสงค์	ตัวชี้วัด (KPI)	เป้าหมายของตัวชี้วัด	องค์ความรู้ที่จำเป็นต่อการปฏิบัติการ
พัฒนาการจัดการศึกษาด้านนาฏศิลป์ ดุริยางค์ คีตศิลป์ และช่างศิลป์ ให้มีคุณภาพและมาตรฐานเป็นที่ยอมรับระดับชาติ	ผู้สำเร็จการศึกษามีผู้มีความรู้ความสามารถตามเกณฑ์มาตรฐานเป็นที่ยอมรับระดับชาติ	จำนวนเทคนิคการอนุรักษ์ สืบสาน การเดี่ยวฆ้องวงใหญ่ เพลงนกขมิ้น 3 ชั้น	ร้อยละ 80 ของกิจกรรมเทคนิคอนุรักษ์ สืบสาน การเดี่ยวฆ้องวงใหญ่ เพลงนกขมิ้น 3 ชั้น	องค์ความรู้ที่จำเป็นต่อการปฏิบัติการจัดการความรู้ด้านการเรียนการสอน เรื่อง “เทคนิคการเดี่ยวฆ้องวงใหญ่ เพลงนกขมิ้น 3 ชั้น”

KM2 แผนการจัดการความรู้ (KM Action Plan)							
ชื่อหน่วยงาน		: วิทยาลัยนาฏศิลป์ร้อยเอ็ด					
ประเด็นยุทธศาสตร์		: พัฒนาการจัดการศึกษา ด้านนาฏศิลป์ ดุริยางคศิลป์ คีตกศิลป์ และช่างศิลป์ ให้มีคุณภาพและมาตรฐานเป็นที่ยอมรับระดับชาติ					
องค์ความรู้ที่จำเป็น (K)		: จำนวนเทคนิคการอนุรักษ์ สืบสาน เทคนิคการเดี่ยวฆ้องวงใหญ่ เพลงนกขมิ้น 3 ชั้น					
ตัวชี้วัด (KPI)		: ร้อยละ 80 ของกิจกรรมเทคนิคการอนุรักษ์ สืบสาน เทคนิคการเดี่ยวฆ้องวงใหญ่ เพลงนกขมิ้น 3 ชั้น					
เป้าหมายของตัวชี้วัด		: 80					
ลำดับ ที่	กิจกรรมการจัดการความรู้	ระยะเวลา	ตัวชี้วัด	เป้าหมาย	กลุ่มเป้าหมาย	ผู้รับผิดชอบ	สถานะ หมายเหตุ
1	การค้นหาคำรู้ (Knowledge Identification) 1) แต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำแผนจัดการความรู้ (KM)	มีนาคม 2563 (1 ชั่วโมง)	แผนจัดการความรู้ เรื่อง เทคนิคการเดี่ยว ฆ้องวงใหญ่ เพลงนกขมิ้น 3 ชั้น	เทคนิคการเดี่ยว ฆ้องวงใหญ่เพลง นกขมิ้น 3 ชั้น	นักศึกษาวิทยาลัย นาฏศิลป์ร้อยเอ็ด	นางปราณี สุยะศรี นายชยพล เพียรชนะ	
	2) ประชุมคณะทำงานวางแผนเพื่อจัดการความรู้ โดยจัดทำ (Knowledge Mapping)เพื่อหาองค์ความรู้	มีนาคม 2563 (1 ชั่วโมง)	จำนวนครั้งในการประชุม คณะทำงาน	1 ครั้ง	KM	นางปราณี สุยะศรี นายชยพล เพียรชนะ	บันทึกการ ประชุม

ลำดับ ที่	กิจกรรมการจัดการความรู้	ระยะเวลา	ตัวชี้วัด	เป้าหมาย	กลุ่มเป้าหมาย	ผู้รับผิดชอบ	สถานะ	หมายเหตุ
	3) ประชุมคณะทำงานเพื่อระบุนวัตกรรมที่ จำเป็นในการศึกษาเกี่ยวกับเทคนิค การเดี่ยวฆ้องวงใหญ่ เพลงนกขมิ้น 3 ชิ้น	เมษายน 2563 (1 ชั่วโมง)	มีตัวบ่งชี้ในการจัดการ ความรู้ เรื่อง เทคนิคการ เดี่ยวฆ้องวงใหญ่ เพลง นกขมิ้น 3 ชิ้น	มี	คณะ KM	นางปราณี สุยะศรี นายชยพล เพียรชนะ		แนวทาง ตัวบ่งชี้
	4) คณะทำงานสรุปองค์ความรู้ที่คาดว่า จะได้จากการดำเนินการตามตัวบ่งชี้ ที่กำหนด	พฤษภาคม 2563 (1 ชั่วโมง)	ประเด็นองค์ความรู้ที่ เกี่ยวกับการจัดทำสื่อ เทคนิคการเดี่ยว ฆ้องวงใหญ่ เพลงนกขมิ้น 3 ชิ้น	ประเด็นองค์ ความรู้อย่างน้อย 1 ประเด็น	คณะ KM	นางปราณี สุยะศรี นายชยพล เพียรชนะ		สรุป ประเด็น องค์ ความรู้
2	การสร้างและแสวงหาความรู้ (Knowledge Creation Acquisition) 1) สอนทากลุ่มเพื่อแลกเปลี่ยนความ คิดเห็น โดยมีขั้นตอนดังนี้ - ดำเนินการสนทนากลุ่ม - สนทนาและลงข้อมูลในเว็บไซต์ ผู้เข้าร่วมสนทนา พุดแลกเปลี่ยน ประเด็นตามที่กำหนด	พฤษภาคม 2563 ถึง กรกฎาคม 2563 (เดือนละไม่ น้อยกว่า 3 ครั้ง)	จำนวนครั้งในการสนทนา แลกเปลี่ยนความรู้	5 ครั้ง	คณะ KM และผู้มี ประสบการณ์ด้าน เทคนิคการเดี่ยว ฆ้องวงใหญ่ เพลง นกขมิ้น 3 ชิ้น	นางปราณี สุยะศรี นายชยพล เพียรชนะ		

ลำดับ ที่	กิจกรรมการจัดการความรู้	ระยะเวลา	ตัวชี้วัด	เป้าหมาย	กลุ่มเป้าหมาย	ผู้รับผิดชอบ	สถานะ	หมายเหตุ
	2) เรียนรู้จากประสบการณ์โดยลงภาคสนาม - กำหนดให้ คณะ KM ลงพื้นที่ เกี่ยวข้องกับเทคนิคการอนุรักษ์ สืบสาน เทคนิคการเดี่ยว ฆ้องวงใหญ่เพลงนกขมิ้น 3 ชั้น	กรกฎาคม 2563	จำนวนครั้งในการลง ภาคสนามเกี่ยวกับเทคนิค การเดี่ยวฆ้องวงใหญ่ เพลงนกขมิ้น 3 ชั้น	1 ครั้ง	คณะ KM	นางปราณี สุยะศรี นายชยพล เพียรชนะ		แบบ บันทึกการ ลงภาค สนาม ภาพถ่าย
	3) สืบค้นสารสนเทศที่เกี่ยวข้องกับ หลักการ ทฤษฎี ที่เกี่ยวข้องกับ เทคนิคการอนุรักษ์ สืบสาน เทคนิค การเดี่ยวฆ้องวงใหญ่ เพลงนกขมิ้น 3 ชั้น	พฤษภาคม 2563 ถึง กรกฎาคม 2563	จำนวนข้อมูลจากการ สืบค้นสารสนเทศ	KM มีข้อมูลจาก แหล่งข้อมูลไม่ต่ำกว่า 4 ทาง	คณะ KM	นางปราณี สุยะศรี นายชยพล เพียรชนะ		แนวทาง ข้อมูลการ สืบค้น

ลำดับ ที่	กิจกรรมการจัดการความรู้	ระยะเวลา	ตัวชี้วัด	เป้าหมาย	กลุ่มเป้าหมาย	ผู้รับผิดชอบ	สถานะ	หมายเหตุ
3	การจัดการความรู้ที่เป็นระบบ (Knowledge Organization) 1) นำความรู้ที่ได้รับมาจัดหมวดหมู่	กรกฎาคม 2563	จำนวนครั้งในการจัด หมวดหมู่	ไม่น้อยกว่า 1 ครั้ง	KM	นางปราณี สุยะศรี นายชยพล เพียรชนะ		
	2) นำความรู้ให้ผู้เชี่ยวชาญหรือผู้มี ประสบการณ์ได้ตรวจสอบความ ถูกต้องและตามหมวดหมู่	กรกฎาคม 2563	จำนวนครั้งในการให้ ผู้เชี่ยวชาญหรือผู้มี ประสบการณ์ได้ตรวจสอบ	ไม่น้อยกว่า 1 ครั้ง	KM	นางปราณี สุยะศรี นายชยพล เพียรชนะ		
	3) การประชุมเพื่อจัดระบบความรู้และ ยืนยันความรู้ในการจำแนกตาม ประเภท	กรกฎาคม 2563	จำนวนครั้งในการประชุมเพื่อ จัดระบบความรู้และยืนยัน ความรู้	1 ครั้ง	KM	นางปราณี สุยะศรี นายชยพล เพียรชนะ		
4	การประมวลและการกลั่นกรองความรู้ (Knowledge Codification and Refinement) 1) จัดทำสรุปองค์ความรู้ที่ได้จากทั้ง ภายในและภายนอกวิทยาลัย	กรกฎาคม 2563 – สิงหาคม 2563	ประเด็นความรู้ที่ได้จาก การวิเคราะห์ สังเคราะห์ ความรู้เพื่อจัดการเรียนรู้ เทคนิคการเขียนข้อ ใหญ่ เพลงนกขมิ้น 3 ชั้น	ได้กิจกรรม	KM	นางปราณี สุยะศรี นายชยพล เพียรชนะ		

ลำดับ ที่	กิจกรรมการจัดการความรู้	ระยะเวลา	ตัวชี้วัด	เป้าหมาย	กลุ่มเป้าหมาย	ผู้รับผิดชอบ	สถานะ	หมายเหตุ
	2) วิเคราะห์ จัดหมวดหมู่ และ สังเคราะห์ความรู้ที่ได้ เพื่อปรับปรุง องค์ความรู้ใหม่ประสิทธิภาพมากขึ้น โดยการเรียบเรียงข้อมูลที่ได้ สื่อ นวัตกรรมที่เรียนรู้และเข้าใจง่าย	กรกฎาคม 2563 – สิงหาคม 2563	จำนวนหมวดหมู่ขององค์ ความรู้ที่ได้	อย่างน้อย 2 หมวดหมู่	KM	นางปราณี สุยะศรี นายชยพล เพียรชนะ		
5	การเข้าถึงความรู้ - เผยแพร่เว็บไซต์ - การจัดทำเผยแพร่แนวทาง Youtube - บอร์ดประชาสัมพันธ์ การอบรม หนังสือประชาสัมพันธ์ หนังสือเวียน	กรกฎาคม 2563 – สิงหาคม 2563	มีจำนวนช่องทางเข้าถึง ข้อมูล	อย่างน้อย 2 ช่องทาง (1 เว็บไซต์ 1 บอร์ด)	นักเรียน-นักศึกษา และคณาจารย์นอก ที่มีความสนใจเรื่อง เทคนิคการเดี่ยว ฆ้องวงใหญ่ เพลง นกขมิ้น 3 ชั้น	นางปราณี สุยะศรี นายชยพล เพียรชนะ		

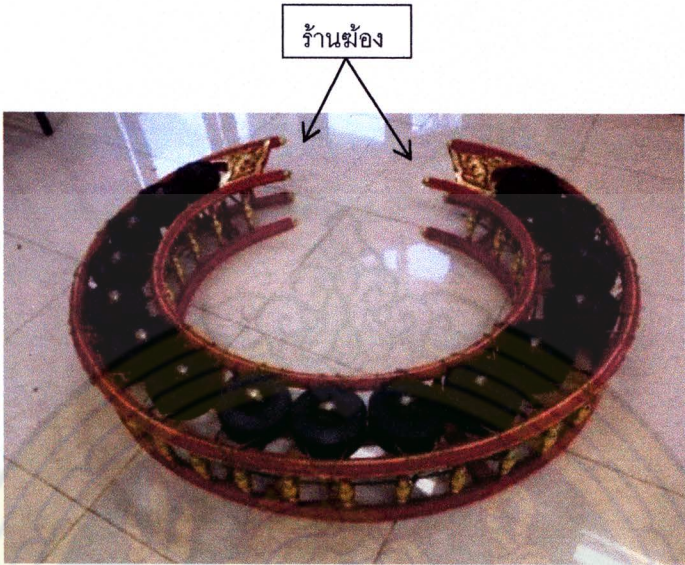
การจัดการความรู้ เรื่อง เทคนิคการเดี่ยวฆ้องวงใหญ่ เพลงนกขมิ้น 3 ชั้น

เพลงเดี่ยว เป็นเพลงที่โบราณจารย์ได้สร้างสรรค์ขึ้นจากโครงสร้างของทำนองเพลงโดยปกติ ให้มีลักษณะทำนองพิศดารหรือพิเศษไปจากเดิม มีความซับซ้อนทั้งในส่วนของทำนอง จังหวะ และอารมณ์ของเพลงของเครื่องดนตรีแต่ละชนิด เป็นเพลงที่คีตกวีได้คิดประดิษฐ์กลวิธี เม็ดพยางค์ต่างๆ ให้วิจิตรพิศดารกว่าคนอื่น และยังแสดงเอกลักษณ์ของตนเองอีกด้วย เรียกว่าเป็นการแสดงฝีมือของนักดนตรี ด้วยการบรรเลงเครื่องดนตรีที่ตัวเองถนัด ซึ่งต้องใช้ฝีมือ ทักษะความสามารถสูง ทั้งต้องมีความจำดี แม่นยำ และฝึกฝนจนเกิดความชำนาญ เพลงเดี่ยวจึงเป็นศิลปะชั้นสูงในทางดนตรีไทย เป็นศูนย์รวมของภูมิปัญญา ความรู้ ความสามารถของโบราณจารย์ผู้รังสรรค์ และผู้สืบทอดเพลงเดี่ยวเหล่านี้ ทางเดี่ยวจะมีลีลาและลักษณะพิเศษที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว นักดนตรีหรือผู้เชี่ยวชาญเมื่อฟังแล้ว จะสามารถรับรู้ได้ทันทีว่าเป็นทางของผู้ใด เครื่องดนตรีที่นำมาใช้ในการบรรเลงเดี่ยวนั้น จะต้องเป็นเครื่องดนตรีดำเนินทำนองเท่านั้น การบรรเลงเดี่ยวจะบรรเลงทำนองเพียงคนเดียว จากลักษณะดังกล่าวนี้ทำให้การบรรเลงเดี่ยวจัดเป็นการบรรเลงที่ยาก เพราะผู้บรรเลงต้องใช้ทักษะในการบรรเลงสูง รวมทั้งทักษะในเรื่องของความจำ ความแม่นยำ และทักษะการใช้กลวิธีพิเศษต่างๆ สำหรับเครื่องดนตรีที่มีความสำคัญ มีบทบาทหน้าที่เป็นผู้ดำเนินทำนองหลักในวงปี่พาทย์ และได้รับความนิยมในการนำเพลงต่างๆ มาประดิษฐ์เป็นทางเดี่ยวได้อย่างไพเราะ คือ ฆ้องวงใหญ่

ฆ้องวงใหญ่ เดิมชื่อว่า ฆ้องหรือ ฆ้องวง ทำมาจากโลหะ 3 ชนิด คือ ทองแดง ดีบุกและสังกะสี เรียกว่า ทองเหลือง ทองสัมฤทธิ์ ทองมัลลือ ทองห้าว และทองลงหิน หล่อเป็นรูปวงกลม มีวิวัฒนาการมาจากฆ้องเดี่ยว ฆ้องคู่ ฆ้องราง และฆ้องกระแต ฆ้องวงใหญ่ เป็นเครื่องดนตรีประเภทตีดำเนินทำนอง มีหลักฐานปรากฏมาแต่ครั้งกรุงสุโขทัย มีบทบาทหน้าที่สำคัญในการดำเนินทำนองหลักของเพลงในรูปแบบการประสมวงต่างๆ เช่น วงปี่พาทย์ วงมโหรี เป็นต้น โดยบรรเลงเป็นทำนองห่างๆ อีกทั้งยังสามารถบรรเลงเดี่ยว อดความสามารถของนักดนตรีได้อีกด้วย ฆ้องวงใหญ่มีส่วนประกอบที่สำคัญ 2 ส่วนดังนี้

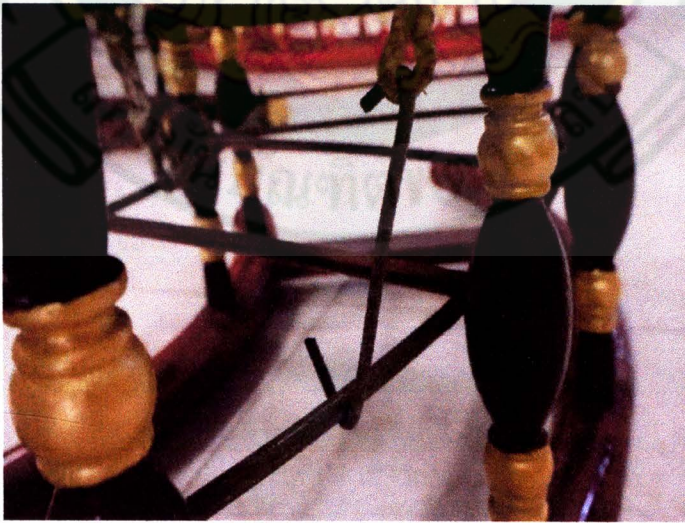
1. ร้านฆ้อง ประกอบด้วยส่วนต่างๆ ดังนี้

1.1 ร้านฆ้อง ทำด้วยหวายเป็นต้น 4 เส้น ตัดโค้ง เป็นวงกลม ใช้ 2 เส้นตัดเป็นโค้งเป็นวงนอก อีก 2 เส้นโค้งเป็นวงใน ยึดติดกับลูกมะหวด

ภาพที่ 1 ร้านฆ้อง

1.2 มะหวด ทำด้วยไม้กลึงให้กลมเป็นลอนขนานด้วย ลูกแก้ว หัวท้ายบากและปาดโค้ง รับกับต้นหวายเป็นระยะตลอดทั้งวง

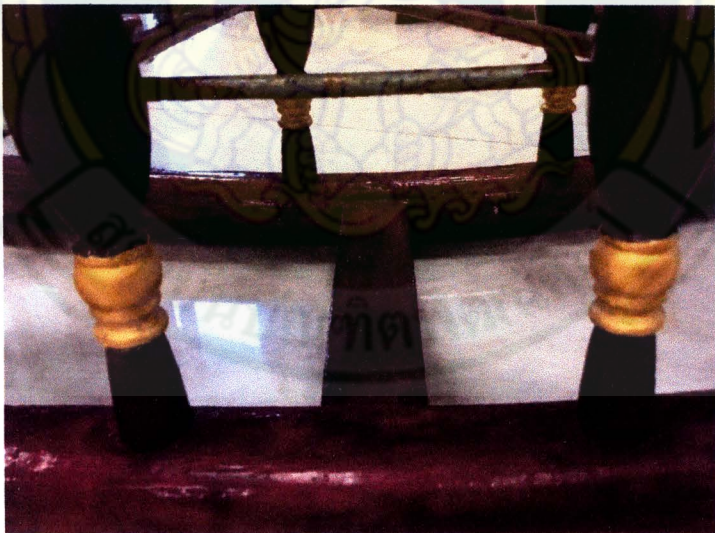
ภาพที่ 2 มะหวด

1.3 โขนช้อง ทำด้วยไม้หนา มีลักษณะตอนกลางนูน เป็นสันเรียวแหลมเหมือนใบโพธิ์ ข้าง
ปาดเรียวลง ยึดติดติดกับต้นหวายทั้งสองข้าง ข้างหนึ่งใหญ่ อีกข้างหนึ่งเล็ก

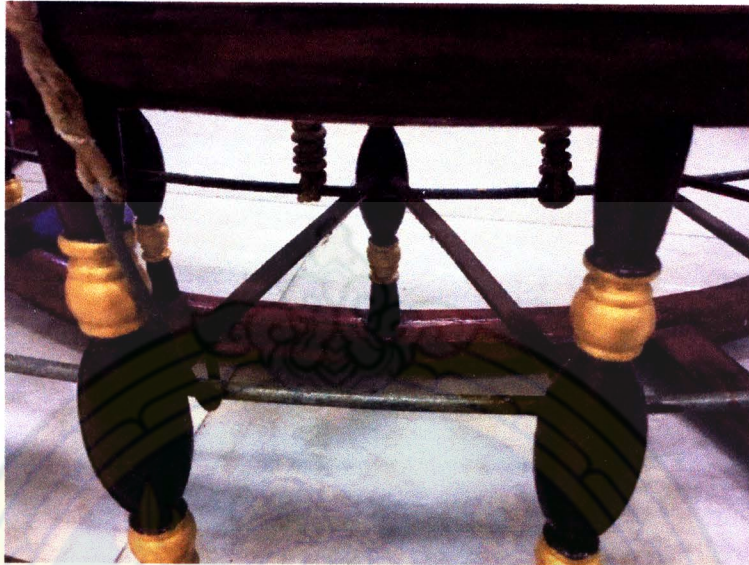
ภาพที่ 3 โขนช้อง

1.4 ไม้ค้ำล่าง เป็นไม้ลักษณะสี่เหลี่ยมทรงแบน ยึด ติดกับหวายคู่ล่างโดยรอบ ระยะห่าง
พอสมควร บางวงจะใช้แผ่นโลหะตอกตะปูคลุมอีกทีหนึ่ง

ภาพที่ 4 ไม้ค้ำล่าง

1.5 รังผึ้ง เป็นไม้ไผ่เหลากลมคล้ายตะเกียบยาวประมาณ 7 – 8 นิ้ว เชื่อมต่อกับลูกมะหวด วงในและวงนอก เรียงสลับกันเป็นตัว V เพื่อยึดไม้ไผ่วงห้อยเสียรูป และเป็นที่กั้นลวดไม่ให้ดันขึ้นมา

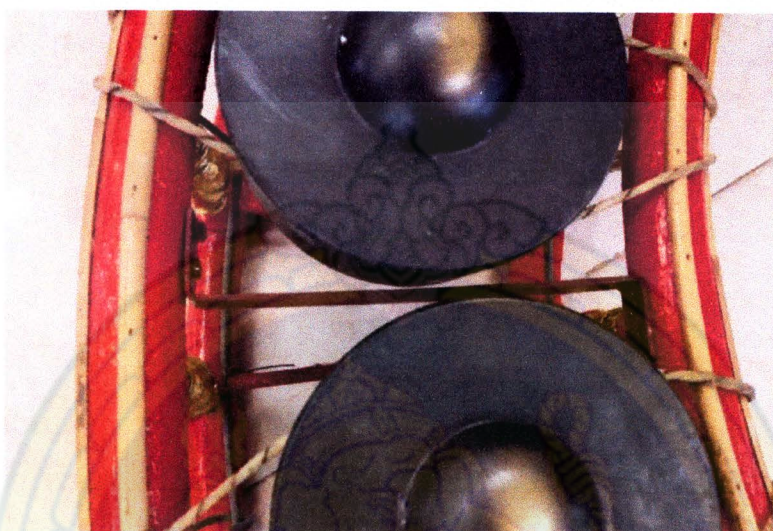
ภาพที่ 5 รังผึ้ง

1.6 เส้นลวด ใช้ 2 เส้น เพื่อไว้ผูกหนังลูกห้อย ด้านในและด้านนอก

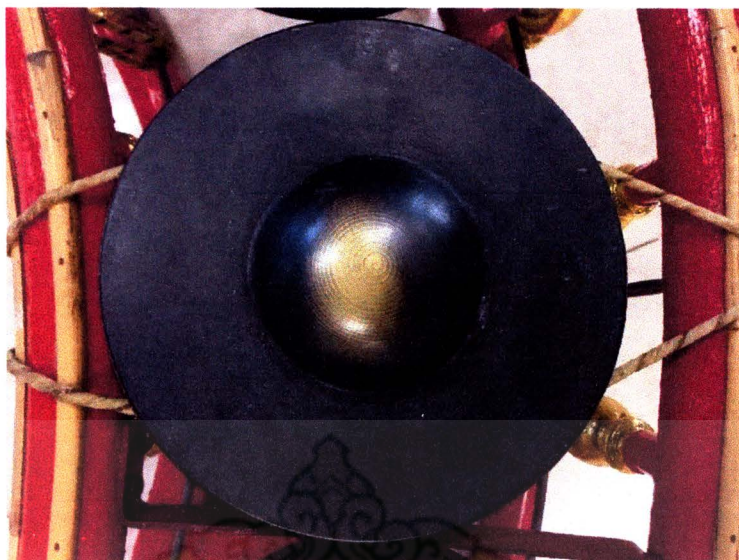
ภาพที่ 6 เส้นลวด

1.7 ไม้ค้ำบน หรือ ไม้ถ่างฆ้อง เป็นไม้แผ่นบางๆ ปาดหัวท้ายเว้าตามเส้นหวาย เพื่อใช้ถ่างให้ วงฆ้อง ให้อยู่ในสภาพเป็นวงสวยงาม ปกติลูกฆ้อง 4 ลูกจะ ใส่ไม้ถ่างฆ้อง 1 อัน ฆ้องวงใหญ่มี 16 ลูก จึงมี ไม้ถ่างฆ้องวงหนึ่ง 4 อัน ที่ต้นหวายทั้ง 4 ต้นจะมีหวายผ่าซีก 2 หรือ 3 เส้นประกบโดยรอบ เพื่อรองรับหนัง ผูกฆ้อง และเพื่อให้สวยงาม จะกลึงเป็นเม็ดติดไว้ที่ปลายต้นหวายทั้งสี่ต้น สำหรับสมัยโบราณจะกลึงเม็ดเป็นขา ติดอยู่ที่ใต้ไม้ถ่างล่างอีกทีหนึ่ง ปัจจุบัน จะใช้เหล็กติดยึดแทน เพราะไม้เลื้อยหลุดง่าย ไม่คงทน

ภาพที่ 7 ไม้ค้ำบน

2. ลูกฆ้อง ทำจากโลหะชนิดต่าง ๆ ในอดีตนิยมใช้สัมฤทธิ์ (ทองแดงผสมดีบุก) ปัจจุบันนิยมใช้ ทองเหลืองนำมาขึ้นรูปด้วยวิธีการตีโลหะ ในขณะที่ร้อนจัดจนเกิดรูปร่าง (เรียกว่า “ฆ้องตี”) หรือนำโลหะเหลว เทลงในแม่พิมพ์ (เรียกว่า “ฆ้องหล่อ”) ให้เกิดเป็นลูกฆ้องที่มีลักษณะเป็นวงกลม ตรงกลางกลมมนเป็นตำแหน่ง เพื่อการตี (เรียกว่า “ปุ่มฆ้อง”) ด้านริมหักลงไปเป็นขอบโดยรอบ (เรียกว่า “ฉัตร”) ที่ขอบฉัตรด้านข้าง เจาะรูร้อย เชือกหนึ่งเพื่อผูกเข้ากับร้านฆ้องด้านในของลูกฆ้อง บริเวณที่เป็นปุ่มฆ้องจะหยอดตะกั่วผสมขี้ผึ้งเพื่อถ่วงเสียง ลูกฆ้องจะเรียงจากต่ำไปหาสูง ลูกฆ้องจะมีเสียง สูง ต่ำได้นั้น จะต้องปรับระดับเสียงโดยใช้วิธีใส่ตะกั่วใต้ลูกฆ้อง ถ้าตะกั่วน้อยความสั่นสะเทือนจะมาก เสียงก็จะสูง แต่ถ้าตะกั่วมากเสียงก็จะต่ำ ดังนั้นเสียงลูกฆ้องจะเรียงเสียง ตามลำดับจากซ้ายไปขวาของผู้นั่งตีฆ้องวงใหญ่ ในวงฆ้อง โดยลูกฆ้องลูกที่ 1 หรือที่นิยมเรียกว่า “ลูกทั้ง ลูกต้น , ลูกทวน” จะเริ่มเสียงต่ำสุดคือเสียง เร ไล่ตามลำดับจนถึงลูกสุดท้ายเสียงสูงสุดเป็นลูกที่ 16 หรือที่นิยม เรียกว่า “ลูกยอด” คือเสียง มี

ภาพที่ 8 ลูกฆ้อง

การบรรเลงฆ้องวงใหญ่

1. การสำรวจความพร้อมและปรับเครื่องดนตรีก่อนการบรรเลง

1.1 วงฆ้อง

1.1.1 ลูกฆ้องต้องอยู่ตรงกลางร้านฆ้อง โดยที่ฉัตรของลูกฆ้องต้องไม่สัมผัสกับร้านฆ้อง ให้ถ่างร้านฆ้อง ลูกฆ้องข้างเคียง และโชนฆ้อง

1.1.2 ลูกฆ้องเรียงลำดับตามตำแหน่งของระดับเสียงได้ถูกต้อง

1.1.3 ลูกฆ้องต้องผูกอยู่ตรงกลางร้านฆ้องในลักษณะที่ค่อนข้างตึง

1.1.4 ฉัตรของลูกฆ้องทุกลูก ต้องอยู่ในระดับที่เสมอกัน ให้ยอดปุ่มของลูกฆ้องทุกลูกอยู่ในระดับเดียวกัน

1.1.5 คุณภาพเสียงของลูกฆ้องแต่ละลูกต้องอยู่ในสภาพที่สมบูรณ์

1.1.6 สามารถปรับระดับลูกฆ้องที่หย่อนให้ตึง และผูกหนังฆ้องด้วยเงื่อนตะกรุดเบ็ดได้ถูกต้องและเหมาะสม ดังนี้

- 1) สามารถผูกหนัง ผูกฆ้องได้ถูกต้อง
 - 2) ปรับลูกฆ้องที่หย่อนได้ แต่อาจไม่สมบูรณ์
 - 3) ต้องปรับลูกฆ้องที่หย่อนได้สมบูรณ์
- 1.1.7 สามารถติดตะกั่วที่ลูกฆ้อง ดังนี้
- 1) ติดตะกั่วที่หลดกลับเข้าที่ที่ลูกฆ้องได้ตรงตำแหน่งเดิม
 - 2) ติดตะกั่วที่หลดกลับเข้าที่ที่ลูกฆ้องได้ตรงตำแหน่งเดิม และปรับได้ตรงเสียงเดิม
 - 3) ติดตะกั่วที่ลูกฆ้องเพื่อปรับเสียงได้ถูกต้องครบทุกเสียง

1.2 ไม้ตี

1.2.1 หัวไม้ตีฆ้องต้องไม่คลอน

1.2.2 วัสดุที่ทำไม้ตีฆ้องต้องอยู่ในสภาพที่เหมาะสมกับการตีให้เกิดเสียงตามลักษณะประเภท ไม้ตีฆ้อง ได้แก่ ไม้หน้าง (หัวไม้ฆ้องทำด้วยหน้าง) หรือไม้นวม (หัวไม้ฆ้องพันด้วยด้ายสลับผ้า)

2. การนั่ง

การนั่ง เป็นองค์ประกอบสำคัญของการบรรเลงฆ้องวงใหญ่ มีผลต่อการบรรเลงฆ้องวงใหญ่ให้มีความไพเราะ น่าฟัง และยังแสดงออกถึงภาพลักษณ์ที่สง่างาม ผู้บรรเลงนั่งขัดสมาธิ ลำตัวตรง ผู้บรรเลงหันหน้าไปสู่กึ่งกลางของวงฆ้อง ไม่ก้มหน้าหรือเงยหน้ามากเกินไป ลำตัวตรงตั้งฉากกับพื้น หัวไหล่และท่อนแขนปล่อยลงข้างลำตัวตามสบาย ข้อศอกไม่ชิดติดลำตัวหรือกางออกมากเกินไป การนั่งต้องมีความสง่างามและมีบุคลิกดี

ภาพที่ 9 การนั่ง

3. ทำจับไม้ตีฆ้องวงใหญ่

หางฝ่ามือจับไม้ตีข้างละอันให้แน่นพอประมาณ โดยให้ก้านไม้ตีพาดอยู่ในกลางร่องอุ้งมือพร้อมกับใช้นิ้วกลาง นาง ก้อย จับก้านไม้ตีฆ้องไว้และใช้นิ้วหัวแม่มือแตะอยู่ที่ด้านข้าง ปลายนิ้วชี้กดที่ด้านล่างของก้านไม้ตีฆ้อง โดยให้ปลายนิ้วชี้อยู่ชิดกับหัวไม้ตีฆ้องในลักษณะที่จะใช้ควบคุมเสียงของฆ้องวงใหญ่แล้วคว้ามือลงเมื่อพร้อมที่จะลงมือบรรเลง แขนทั้งสองข้างอยู่ข้างลำตัวข้อศอกเป็นมุมฉากพองาม

ภาพที่ 10 การจับไม้

4. วิธีตีฆ้องวงใหญ่

4.1 ลักษณะการตี

4.1.1 ต้องตีให้หน้าไม้ตีสองข้างกับลูกฆ้อง

4.1.2 ตีถูกตรงกลางปุ่มลูกฆ้องให้เต็มป็นไม้ตี

4.1.3 ใช้ข้อมือและกล้ามเนื้อแขนเป็นหลัก

4.1.4 ยกไม้ตีสูงพอสมควร (ประมาณ 5-6 นิ้วฟุต)

4.1.5 ขณะบรรเลงควรหมุนไม้ตี (ไม้หนัง) ที่ละน้อย ไม่ให้หัวไม้ตีเสียรูปทรง เพื่อรักษา

คุณภาพเสียง และกระทำได้อย่างถูกต้อง

4.2 วิธีการตีฆ้องวงใหญ่ มีดังต่อไปนี้

4.2.1 ตีไล่เสียงทีละมือขึ้นลง โดยใช้มือซ้ายตีที่ลูกทั้ง (ลูกทวน) หรือลูกที่มีเสียงที่ต่ำสุดซึ่งอยู่ทางซ้ายมือของผู้บรรเลง และตีเรียงเสียงขึ้นไปจนได้คู่ 8 กับลูกทั้ง คือครึ่งวงของลูกฆ้อง แล้วใช้มือขวาไล่ต่อไปจากลูกที่ 9 จนถึงลูกยอดหรือลูกที่มีเสียงสูงสุดซึ่งอยู่ทางขวามือของผู้บรรเลง ในทิศทางกลับกันใช้มือขวาตีที่ลูกยอดไล่เรียงเสียงลงมาให้ได้คู่ 8 กับลูกยอด แล้วจึงใช้มือซ้ายไล่เรียงเสียงลงมาถึงลูกทั้ง

4.2.2 ตีไล่เสียงสลับมือ

ขาขึ้น มือขวาตีลูกที่ 2 ต่อจากลูกทั้ง แล้วมือซ้ายตีที่ลูกทั้ง ตีไล่เรียงเสียงสลับมือเช่นนี้ขึ้นไปจนมือซ้ายไปตีจบที่ลูกรองยอด

ขาลง มือซ้ายตีเข้าที่ลูกรองยอด มือขวาตีที่ลูกยอด ตีสลับไล่ลงมาถึงมือซ้ายถึงลูกทั้งจนมือขวาตีจบที่ลูกที่ 2 ต่อจากลูกทั้ง

4.2.3 ตีสองมือพร้อมกันเป็นคู่ต่างๆ

- 1) โดยลงน้ำหนักมือเท่ากัน ใช้มือซ้ายและมือขวาตีลงไปที่ลูกฆ้องพร้อมกันทั้งสองมือ โดยให้น้ำหนักมือทั้งสองเท่ากัน และให้เสียงทั้งสองดังเท่ากัน
- 2) โดยเน้นน้ำหนักมือขวามากกว่ามือซ้าย ใช้มือซ้ายและมือขวาตีลงไปที่ลูกฆ้องพร้อมกันทั้งสองมือ โดยเน้นน้ำหนักมือขวาที่ดีไปให้ดังชัดเจนกว่ามือซ้ายเล็กน้อย
- 3) โดยเน้นน้ำหนักมือซ้ายมากกว่ามือขวา ใช้มือขวาและมือซ้ายตีลงไปที่ลูกฆ้องพร้อมกันทั้งสองมือ โดยเน้นน้ำหนักมือซ้ายที่ดีไปให้ดังชัดเจนกว่ามือขวาเล็กน้อย

4.2.4 ตีกรอคู่ต่างๆ

- 1) โดยลงน้ำหนักมือเท่ากัน ใช้มือซ้ายตีลงก่อนแล้วตามด้วยมือขวาสลับกันให้เกิดเสียงถี่ๆ มือซ้ายและมือขวาด้องมีน้ำหนักเท่ากัน และให้จบด้วยมือขวา
- 2) โดยลงน้ำหนักมือขวามากกว่ามือซ้าย ใช้มือซ้ายตีลงก่อนแล้วตามด้วยมือขวาสลับกันให้เกิดเสียงถี่ๆ แต่ให้มือขวามีน้ำหนักมากกว่ามือซ้ายเล็กน้อย ตั้งแต่เริ่มต้นจนสิ้นสุดการกรอ และให้จบด้วยมือขวา
- 3) โดยลงน้ำหนักมือซ้ายมากกว่ามือขวา ใช้มือซ้ายตีลงก่อนแล้วตามด้วยมือขวาสลับกันให้เกิดเสียงถี่ๆ เน้นน้ำหนักมือซ้ายให้ดังชัดเจนมากกว่ามือขวาเล็กน้อย ตั้งแต่เริ่มต้นจนสิ้นสุดการกรอ และให้จบลงด้วยมือขวา

4.2.5 ตีผสมมือ และการแบ่งมือเบื้องต้น

- 1) โไล่เสียงขึ้น 3 เสียง โดยเริ่มจากลูกทั้งไปหาลูกยอด ทั้งแบบเรียงเสียงและข้ามเสียง โดยรูปแบบการแบ่งมือ ซ้าย-ขวา-ขวา
- 2) โไล่เสียงลง 3 เสียง โดยเริ่มจากลูกยอดไปหาลูกทั้ง ทั้งแบบเรียงเสียงและข้ามเสียง โดยรูปแบบการแบ่งมือ ขวา-ซ้าย-ซ้าย
- 3) โไล่เสียงขึ้น 4 เสียง โดยเริ่มจากลูกทั้งไปหาลูกยอด ทั้งแบบเรียงเสียงและข้ามเสียง โดยรูปแบบการแบ่งมือ ซ้าย-ซ้าย-ขวา-ขวา
- 4) โดยเริ่มจากลูกยอดไปหาลูกทั้ง ทั้งแบบเรียงเสียงและข้ามเสียงโดยรูปแบบการแบ่งมือ ขวา-ขวา-ซ้าย-ซ้าย
- 5) โไล่เสียงขึ้นเกิน 4 เสียง แต่ไม่เกินช่วงคู่ 8 โดยเริ่มจากลูกทั้ง ทั้งแบบเรียงเสียงและข้ามเสียง โดยรูปแบบการแบ่งมือซ้าย ตามด้วยมือขวาทั้งหมด
- 6) โไล่เสียงลงเกิน 4 เสียง แต่ไม่เกินช่วงคู่ 8 โดยเริ่มจากลูกทั้ง ทั้งแบบเรียงเสียงและข้ามเสียง โดยรูปแบบการแบ่งมือขวา ตามด้วยมือซ้ายทั้งหมด

4.2.6 ตีสะบัดขึ้นลง การตีสะบัดขึ้น ใช้มือซ้ายตีลงไป 1 เสียงและตามด้วย มือขวา 2 เสียง จะเรียงหรือข้ามเสียงก็ได้ โดยใช้ความเร็วพอประมาณ และในทิศทางกลับกัน การตีสะบัดลงใช้มือขวาตีลงไป 1 เสียง และตามด้วยมือซ้าย 2 เสียงจะเรียงหรือข้ามเสียงก็ได้ ด้วยความเร็วพอประมาณ

4.2.7 ตีประคบมือขวา

- 1) ตีหนีบ โดยการใช่มือขวาตีลงไปที่ปุ่มของลูกฆ้อง แล้วยังคงวางตะไคว้ คือ ไม่ยกมือและไม่กดมือที่ลูกฆ้อง
- 2) ตีหนีบ โดยการใช่มือขวาตีลงไปที่ปุ่มของลูกฆ้อง ยกไม้ตีขึ้นเพียงเล็กน้อย แล้วจึงใช้ไม้ตีกดลงไปเพื่อห้ามเสียงทันที
- 3) ตีหนอด โดยการใช่มือขวาตีลงไปที่ปุ่มของลูกฆ้อง ยกไม้ตีขึ้นเพื่อให้เกิดเสียงดังกังวานพอสมควร แล้วจึงใช้ไม้ตีกดห้ามเสียง
- 4) ตีโหน่ง โดยการใช่มือขวาตีลงไปที่ปุ่มของลูกฆ้องด้วยการใช้กำล้งแขนและข้อมือช่วยเน้นให้มีเสียงกังวาน แล้วรีบยกมือขึ้นทันที

4.2.8 ตีประคบมือซ้าย

- 1) ตีตะ โดยการใช่มือซ้ายตีลงไปที่ปุ่มของลูกฆ้อง แล้วยังคงวางตะไคว้ คือ ไม่ยกมือและไม่กดมือที่ลูกฆ้อง
- 2) ตีตะ โดยการใช่มือซ้ายตีลงไปที่ปุ่มของลูกฆ้อง ยกไม้ตีขึ้นเพียงเล็กน้อย แล้วจึงใช้ไม้ตีกดลงไปเพื่อห้ามเสียงทันที
- 3) ตีติด โดยการใช่มือซ้ายตีลงไปที่ปุ่มของลูกฆ้อง ยกไม้ตีขึ้นเพื่อให้เกิดเสียงดังกังวานพอสมควร แล้วจึงใช้ไม้ตีกดห้ามเสียง
- 4) ตีติง โดยการใช่มือซ้ายตีลงไปที่ปุ่มของลูกฆ้องด้วยการใช้กำล้งแขนและข้อมือช่วยเน้นให้มีเสียงกังวาน แล้วรีบยกมือขึ้นทันที

4.2.9 ตีกระทบคู่ 3 คือการตี 2 มือเป็นคู่ 3 ขาขึ้นให้เหลื่อมกัน โดยมือซ้ายตีนาลงก่อนแล้วกดไว้ ส่วนมือขวาตีตามลงไปทันทีให้เสียงดังกว่า แล้วยกมือขวาขึ้นให้เสียงกังวาน ส่วนการตีกระทบคู่ 3 ขาลง ตีโดยมือขวานาลงไปก่อนแล้วกดไว้ มือซ้ายตีตามลงไปทันทีให้เสียงดังกว่า แล้วยกมือซ้ายขึ้นให้เสียงกังวาน

4.2.10 ตีกวาด ขึ้นลง คู่ 4 คู่ 8

- 1) ตีกวาดขึ้น คู่ 4 คู่ 8 ใช้มือขวากวาดขึ้นจากเสียงที่กำหนดผ่านปุ่มของลูกฆ้องไปให้ตรงจำนวน 4 หรือ 8 ลูก ในจังหวะที่มือขวาเริ่มกวาดขึ้น ให้มือซ้ายตีลงไปยังเสียงที่เริ่มกวาดเมื่อมือขวากวาดถึงเสียงที่ต้องการ (คู่ 4 หรือ คู่ 8) แล้วทั้งมือซ้ายและมือขวาตีพร้อมกันให้ลงจังหวะที่เสียงเริ่มต้นและเสียงที่กวาดไป
- 2) ตีกวาดลง คู่ 4 คู่ 8 ใช้มือขวากวาดลงจากเสียงที่กำหนดผ่านปุ่มของลูกฆ้องไปให้ตรงจำนวน 4 หรือ 8 ลูก เมื่อมือขวากวาดลงถึงเสียงที่ (คู่ 4 หรือ คู่ 8) มือซ้ายและมือขวาตีพร้อมกันให้ลงจังหวะห่างกันคู่ 4 มือขวายู่ตำแหน่งเสียงที่กวาดไป
- 3) ตีกวาดลงแล้วขึ้น ใช้มือขวากวาดลงจากเสียงที่ต้องการประมาณ 8 ลูก แล้วกวาดขึ้น ในขณะที่มือขวากวาดขึ้นให้มือซ้ายตีลงจังหวะไปยังเสียงที่ต่ำกว่าคู่ 8 ของเสียงที่มือขวาเริ่มกวาดลงเมื่อมือขวากวาดขึ้นถึงเสียงที่ต้องการแล้ว ทั้งมือซ้ายและมือขวาตีพร้อมกันเป็นคู่ 8 ให้ลงจังหวะ

4.2.11 ตีสองมือพร้อมกันเป็นคู่จากคู่ 8 ถึงคู่ 16 (หรือ 2 ช่วงเสียงคู่ 8) โดยการใช้มือขวาตีลงที่ปุ่มของลูกยอดหรือลูกรองยอด และใช้มือซ้ายตีให้ได้คู่ 8 กับลูกยอดหรือรองลูกยอด ให้มือขวาตีขึ้นเสียงอยู่ลูกเดิมแล้วใช้มือซ้ายไล่เสียงจากเสียงคู่ 8 ลงไปจนครบเสียงคู่ 16 (หรือ 2 ช่วงเสียงคู่ 8)

4.2.12 ตีกรอคู่ต่างๆ ตั้งแต่คู่ 8 ถึง คู่ 6 โดยการใช้มือซ้ายตีลงที่ปุ่มของลูกทั้ง (หรือลูกทวน) และใช้มือขวาตีให้ได้คู่ 8 กับลูกทั้งหรือลูกทวนในลักษณะของการกรอ ใช้มือขวาตีกรอขึ้นไปทีละเสียงจนครบคู่ 16 (หรือ 2 ช่วงเสียงคู่ 8) โดยให้มือซ้ายตีขึ้นเสียงอยู่ลูกเดิม

4.2.13 ตีสะบัดสอดสำนวน โดยการใช้วิธีตีสะบัดตามปกติสลับกับการดำเนินทำนองเป็นประโยคๆ ไป

4.2.14 ตีโปรย โดยการใช้วิธีสลับไล่เสียงซ้ายขวา พร้อมทั้งสะบัดข้อมือข้างซ้าย ข้างขวาขึ้นลงเล็กน้อย ในลักษณะเปิดมือพอประมาณ

4.2.15 ตีสะบัดโอบเฉี่ยว โดยการใช้มือขวาตี 2 เสียง แล้วใช้มือซ้ายตี 1 เสียง ซึ่งเป็นเสียงที่เน้นและลงจังหวะ

4.2.16 ตีไขว้มือ โดยการยกมือซ้ายข้ามมือขวาในลักษณะของการไขว้มือไปตีเสียงที่สูงกว่ามือขวา ณ คู่ต่างๆ ตามที่ต้องการ ในทิศทางกลับกันยกมือขวาข้ามมือซ้ายไปตีลูกที่ต่ำกว่ามือซ้าย

4.2.17 ตีสะบัดห้ามเสียง โดยการใช้วิธีตีตามปกติ พร้อมกับการประคบมือเสียงแรกและเสียงสุดท้าย

4.2.18 ตีกรอด โดยการใช้มือขวาตีขึ้นเสียงในลักษณะเน้นข้อมือเล็กน้อย ให้เกิดเสียงชิดกันไม่ต่ำกว่า 2 ครั้ง แล้วใช้มือซ้ายตีกดห้ามเสียงประคบมือทันทีที่เสียงตั้งแต่คู่ 2 ขึ้นไป

4.2.19 ตีสะบัด 3 ลูก สลับกันระหว่างช่วง คู่ 8 โดยการใช้วิธีตีตามปกติ 1 ครั้ง และตามด้วยการตีสะบัดอีก 1 ครั้ง แต่การตีในครั้งที่ 2 นี้ ต้องย้ายให้ได้เสียงคู่ 8 กับการตีสะบัดครั้งแรก

4.2.20 ตีเฉีวนำเสียงคู่ 8 โดยการใช้วิธีตีโอบเฉี่ยวขึ้นลงตามปกติให้เป็นคู่ตามที่ต้องการ จากต่ำไปหาสูงหรือกลับกัน

4.2.21 ตีกรุป โดยการใช้มือซ้ายตีขึ้นเสียงในลักษณะเน้นข้อมือให้สั้นสะเทือนขึ้นลงเล็กน้อย แล้วใช้มือขวาตีกดห้ามเสียง (ประคบมือ) ทันทีที่เสียงตั้งแต่ คู่ 2 ขึ้นไป

4.2.22 ตีกวาดโอบเฉี่ยว โดยการใช้วิธีการตีกวาดขวาตามปกติ และใช้มือซ้ายตี 1 เสียง หรือเรียงเสียงไปอีก 2 เสียง มี 2 แบบ คือกวาดขึ้นและกวาดลง

4.2.23 ตีปริบ โดยการใช้วิธีการตีโปรยตามปกติ และใช้นิ้วชี้ทั้งซ้ายและทั้งขวากดก้านไม้ตีห้ามเสียงทันที

4.2.24 ตีสะบัดสลับซ้ายขวาระหว่างคู่ 8 โดยการใช้วิธีตีสะบัดขึ้น ซ้าย 3 เสียงขวา 3 เสียง ให้เป็นคู่ตามที่ต้องการ

วิธีตีในกรณีพิเศษ

4.2.25 ตีไขว้สอดมือโดยการยกมือซ้ายสอดไปใต้มือขวาในลักษณะการไขว้มือไปตีเสียงที่สูงกว่ามือขวา ณ คู่ต่างๆตามที่ต้องการ หรือกลับกันด้วยมือขวาสอดใต้มือซ้ายไปตีลูกที่ต่ำกว่ามือขวา

4.2.26 ตีกวาดคู่ 16 โดยการใช้วิธีตีกวาด แต่เพิ่มจำนวนลูกในการกวาดให้ได้ครบ 2 ช่วงคู่ 8 ขาขึ้นใช้มือขวากวาดนำ ขาลงใช้มือซ้ายกวาดนำ

4.2.27 การประคบเสียงประสมมือวิธีบรรเลงเป็นลักษณะเดียวกับการตีดูดของระนาดทุ้มไม้ เป็นเสียงที่เกิดจากการใช้มือทั้งสองร่วมกันบังคับเสียง คือการตีมือขวาด้วยเสียงเปิด แล้วห้ามเสียงด้วยมือซ้าย หรือการปฏิบัติในทางตรงข้าม (เปิดซ้ายห้ามขวา) โดยแบ่งเป็นประคบเสียงขึ้นและประคบเสียงลง

4.2.28 การฉายมือ หรือการตีฉายมือ คือการตีให้มีพยางค์ถี่เท่าทำนองเก็บแต่ไม่ถึงกับขยี้ ซึ่งไม่ลงตามจังหวะ แต่เมื่อจบวรรคเพลงต้องตีสองจังหวะ

4.2.29 ตีกระทบคู่ 8 ในลักษณะสลับ 3 ลูก คือการตีสลับ 3 ลูก แต่กระทบคู่ 8 โดยตีลูกสุดท้ายด้วยมือซ้ายที่เสียงต่ำกว่าคู่ 8 ของลูกที่ 2 ของมือขวา

กระบวนการดำเนินการจัดการความรู้

1. การค้นหาความรู้

วิทยาลัยนาฏศิลปร้อยเอ็ด มอบหมายให้นางปราณี สุยะศรี เป็นคณะ KM Team เข้าร่วมสัมมนาเชิงปฏิบัติการจัดการความรู้ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 ที่สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์จัดขึ้นเมื่อวันที่ 14 - 15 ธันวาคม 2562 เพื่อร่วมกำหนดการบ่งชี้ความรู้และประเด็นความรู้ที่จำเป็น

ในการเข้าร่วมสัมมนาเชิงปฏิบัติการเพื่อบ่งชี้ความรู้และประเด็นความรู้ที่จำเป็นนั้น คณะ KM Team วิทยาลัยนาฏศิลปร้อยเอ็ด ได้กำหนดประเด็นความรู้ที่สอดคล้องกับประเด็นยุทธศาสตร์ของวิทยาลัยในด้านการส่งเสริมสนับสนุนการสร้างงานวิจัย งานสร้างสรรค์นวัตกรรม องค์ความรู้ด้านศิลปวัฒนธรรมเป็นที่ยอมรับทั้งในและต่างประเทศมาเป็นตัวกำหนดประเด็นความรู้ และเป้าหมาย ในการจัดการความรู้คือ “เทคนิคการเดี่ยวฆ้องวงใหญ่ เพลงนกขมิ้น 3 ชั้น” ซึ่งจะศึกษาทางเดี่ยวฆ้องวงใหญ่ของครูน้ำว่า ร่มโพธิ์ทอง ครูชำนาญการดนตรีไทย วิทยาลัยนาฏศิลปลพบุรี เพื่อนำองค์ความรู้ที่ได้มาพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนการเดี่ยวฆ้องวงใหญ่ และนำมาถ่ายทอดสู่ชุมชน โดยมีเป้าหมายในการจัดการความรู้ประกอบด้วย ผู้ได้รับการถ่ายทอด เพลงเดี่ยวฆ้องวงใหญ่ เพลงนกขมิ้น 3 ชั้น ทางครูน้ำว่า ร่มโพธิ์ทอง และบุคลากรของวิทยาลัยนาฏศิลปร้อยเอ็ด

จากการกำหนดประเด็นความรู้ คณะ KM Team ได้ร่วมกันจัดทำแผนการจัดการความรู้ เสนอต่อสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ และแต่งตั้งคณะกรรมการจัดการด้านความรู้โดยคัดเลือกจากผู้ได้รับการถ่ายทอด เพลงเดี่ยวฆ้องวงใหญ่ เพลงนกขมิ้น 3 ชั้น ทางครูน้ำว่า ร่มโพธิ์ทอง จำนวน 1 คน และบุคลากรของวิทยาลัยนาฏศิลปร้อยเอ็ด ที่มีความรู้ในการเดี่ยวฆ้องวงใหญ่ เมื่อแต่งตั้งคณะกรรมการจัดการความรู้เสร็จเรียบร้อยแล้ว จึงประชุมคณะกรรมการเพื่อจัดทำ Knowledge Mapping เพื่อหาว่าความรู้ใดมีความสำคัญต่อการจัดการความรู้ เรื่อง เทคนิคการเดี่ยวฆ้องวงใหญ่ เพลงนกขมิ้น 3 ชั้น ซึ่งสามารถแยกออกเป็นประเด็นในการจัดการเดี่ยวฆ้องวงใหญ่ ได้ดังนี้

1. แบบฝึกทักษะการเดี่ยวฆ้องวงใหญ่
2. เพลงทางหลัก เพลงนกขมิ้น 3 ชั้น
3. ทางเดี่ยวฆ้องวงใหญ่ เพลงนกขมิ้น 3 ชั้น

2. การสร้างและแสวงหาความรู้

1. กำหนดบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการดังนี้

1.1 ประธานควบคุมและกำกับดูแล การประสานงาน การสัมภาษณ์ การแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และการจัดทำองค์ความรู้

1.2 เลขานุการ บันทึกการสัมภาษณ์ ถอดคำสัมภาษณ์ สรุปองค์ความรู้ นำเสนอผู้บริหาร เพื่อพิจารณา

2. ดำเนินการเพื่อให้ได้องค์ความรู้ในเรื่อง เทคนิคการเดี่ยวฆ้องวงใหญ่ เพลงนกขมิ้น 3 ชั้น ซึ่งจะศึกษาทางเดี่ยวฆ้องวงใหญ่ ของครูน้ำว่า ร่มโพธิ์ทอง โดยการสัมภาษณ์ นายสมชาย เปี่ยมดนตรี ผู้ที่ได้รับการถ่ายทอดการเดี่ยวฆ้องวงใหญ่ เพลงนกขมิ้น 3 ชั้น จากครูน้ำว่า ร่มโพธิ์ทองเป็นคนแรก และลงมือปฏิบัติจริง เพื่อให้มีความเข้าใจเกี่ยวกับองค์ความรู้มากขึ้น

ภาพที่ 11 นายสมชาย เปี่ยมดนตรี
ผู้ที่ได้รับการถ่ายทอดเพลงเดี่ยวนกขมิ้น 3 ชั้นเป็นคนแรก

ภาพที่ 12 นายสมชาย เปี่ยมดนตรีและคณะลูกศิษย์ครูน้ำว่า ร่มโพธิ์ทอง
บรรเลงเดี่ยวฆ้องวงใหญ่ 18 วง เพลงนกขมิ้น 3 ชั้น
งานพระราชทานเพลิงศพ ครูน้ำว่า ร่มโพธิ์ทอง

3. การจัดการความรู้ให้เป็นระบบ

1. ประชุมคณะทำงานเพื่อสรุปความรู้ที่ได้จากการสัมภาษณ์ และลงมือปฏิบัติจริง สรุปเป็นหัวข้อ ละจัดหมวดหมู่ แยกออกเป็นเชิงทฤษฎีและเชิงปฏิบัติ
2. ประชุมคณะทำงานเพื่อจัดระบบองค์ความรู้ หลังจากจัดหมวดหมู่ โดยเรียบเรียงเนื้อหาให้เป็นระบบระเบียบ สรุปใจความสำคัญและความเชื่อมโยงของแต่ละหัวข้อ เพื่อให้เนื้อหาที่น่าสนใจ และเข้าใจง่ายมากยิ่งขึ้น

4. การประมวลและกลั่นกรองความรู้

1. วิเคราะห์จัดหมวดหมู่ สังเคราะห์ความรู้ และภูมิปัญญาที่ได้จากการสัมภาษณ์ นายสมชาย เปี่ยมดนตรี
2. จัดทำสรุปองค์ความรู้และภูมิปัญญาที่ได้จากการสัมภาษณ์ นายสมชาย เปี่ยมดนตรี โดยการเรียบเรียงข้อมูลให้เป็นระบบระเบียบ ใช้ภาษาที่สละสลวย เข้าใจง่าย เพื่อพัฒนาองค์ความรู้ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

5. การเข้าถึงความรู้

คณะ KM Team จัดทำเอกสารรูปเล่มเพื่อมอบให้แก่ นายสมชาย เปี่ยมดนตรี และบุคลากรของวิทยาลัยนาฏศิลปร้อยเอ็ด ที่ร่วมสัมมนา นำองค์ความรู้ที่ได้ไปใช้ในการศึกษาการเดี่ยวฆ้องวงใหญ่ในครั้งต่อไป และจัดพิมพ์เอกสารเผยแพร่ให้แก่ นักเรียน นักศึกษา และเยาวชนหรือผู้ที่มีความสนใจการเดี่ยวฆ้องวงใหญ่ เพลงนกขมิ้น 3 ชั้น พร้อมทั้งทำหนังสือราชการขอความอนุเคราะห์ให้น้องค์ความรู้ เรื่องเทคนิคการเดี่ยวฆ้องวงใหญ่ เพลงนกขมิ้น 3 ชั้น ไปใช้ในการฝึกปฏิบัติการเดี่ยวฆ้องวงใหญ่ จัดพิมพ์เผยแพร่ทางเว็บไซต์เพื่อให้หน่วยงานราชการ บุคลากรของวิทยาลัย นักเรียน นักศึกษา ตลอดจนผู้ที่สนใจมาศึกษา การเดี่ยวฆ้องวงใหญ่ เพลงนกขมิ้น 3 ชั้น

6. การแบ่งปันแลกเปลี่ยนความรู้

นำความรู้ที่ได้จัดทำเป็นเอกสารเผยแพร่ เช่น บทความทางวิชาการ เอกสารประกอบการสอน ฯลฯ แบ่งปันแลกเปลี่ยนความรู้ โดยจัดประชุม อภิปราย แลกเปลี่ยนความรู้กับครู อาจารย์ บุคลากรภายในและภายนอกวิทยาลัยนาฏศิลปร้อยเอ็ด และเปิดโอกาสให้มีการซักถามพร้อมเสนอแนะเพิ่มเติม

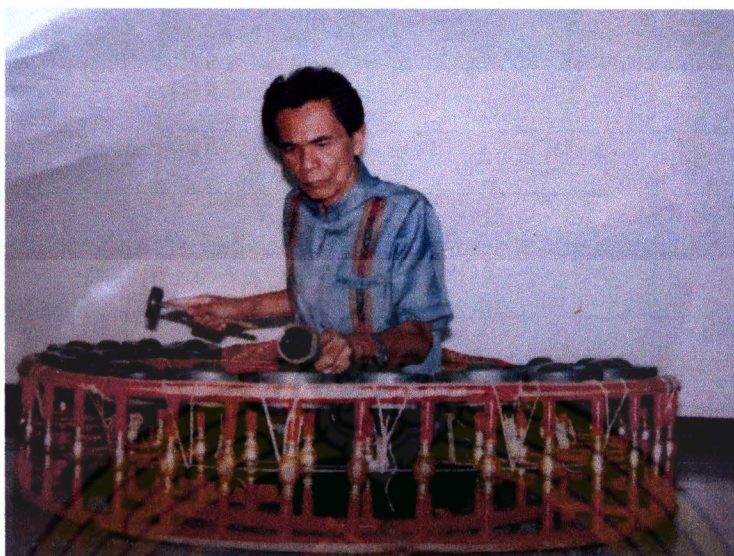
7. การเรียนรู้

1. นำองค์ความรู้ไปใช้พัฒนาการเรียนการสอนของภาควิชาดุริยางคศิลป์ ในการเรียนเดี่ยวฆ้องวงใหญ่ หากผู้เรียนนำกระบวนการฝึกไปฝึกฝนอย่างจริงจังและสม่ำเสมอ จะทำให้ผู้เรียนมีทักษะในการเดี่ยวฆ้องวงใหญ่เพิ่มมากขึ้น

2. นำองค์ความรู้ไปพัฒนาทักษะฝีมือของผู้ที่สนใจในการฝึกทักษะการเตี๋ยวข้องวงใหญ่ ให้มี
ประสิทธิภาพมากขึ้น ซึ่งการฝึกปฏิบัติเตี๋ยวข้องวงใหญ่ ต้องอาศัยกระบวนการฝึกฝนที่ถูกต้องและฝึกอย่าง
สม่ำเสมอ จึงจะสามารถบรรเลงได้ดีจนถึงขั้นชำนาญ

ประวัติและผลงาน ครูน้ำว่า ร่มโพธิ์ทอง

ภาพที่ 13 ครูน้ำว่า ร่มโพธิ์ทอง
ครูชำนาญการด้านดนตรีไทย วิทยาลัยนาฏศิลป์ลพบุรี

ครูน้ำว่า ร่มโพธิ์ทอง เป็นผู้ที่มีประวัติ ผลงาน และเอกลักษณ์ด้านดนตรีเป็นที่ยอมรับในวงวิชาการ และวิชาชีพดนตรีไทยอีกท่านหนึ่ง จึงจำแนกประเด็นเพื่อวิเคราะห์ข้อมูลและนำเสนอผลการศึกษา 3 ส่วน คือ

1. ประวัติของครูน้ำว่า ร่มโพธิ์ทอง
2. ผลงานของครูน้ำว่า ร่มโพธิ์ทอง
3. เอกลักษณ์ด้านดนตรีไทยของครูน้ำว่า ร่มโพธิ์ทอง

1. ประวัติของครูน้ำว่า ร่มโพธิ์ทอง

1.1 ประวัติส่วนตัว

ครูน้ำว่า ร่มโพธิ์ทอง เกิดเมื่อวันเสาร์ที่ 3 มกราคม พ.ศ. 2475 ที่บ้านหมู่ที่ 10 ตำบลท่าข้าม อำเภอค่ายบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรี เป็นบุตรชายของนายผูกและนางหอม ร่มโพธิ์ทอง ซึ่งบิดาเป็นชาวจังหวัดอ่างทอง มารดาเป็นชาวจังหวัดสิงห์บุรี อาชีพหลักของบิดามารดาคือทำนา หากสืบสายสกุลของบิดามารดาจะพบว่าบิดายังมีความสามารถในการเป็นศิลปินพ้องเพลงพื้นบ้าน ซึ่งมีชื่อเสียงมากในแถบจังหวัดอ่างทองและสิงห์บุรี ส่วนมารดามีความสามารถทางหัตถกรรม เป็นผู้ฝีมือด้านจักสานตะกร้าและกระบุงด้วย

ครูน้ำว่า ร่มโพธิ์ทอง มีพี่น้องร่วมบิดามารดา ดังนี้

1. นางสาวแสง มโนสาร
2. นางสาวสวิง ร่มโพธิ์ทอง
3. นางสาว่าง ทองโต
4. นายน้ำว่า ร่มโพธิ์ทอง
5. นางเยื่อ ร่มโพธิ์ทอง
6. ด.ญ.ทองหยอย ร่มโพธิ์ทอง
7. ด.ญ.สาวหยุด ร่มโพธิ์ทอง
8. นางสาวบุญยัง ร่มโพธิ์ทอง

ครูน้ำว่า ร่มโพธิ์ทอง เมื่ออายุครบ 20 ปีบริบูรณ์ ได้อุปสมบทที่วัดสาธุการาม ตำบลท่าข้าม อำเภอค่ายบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรี และได้จำพรรษา เป็นเวลา 1 พรรษา ก่อนจะลาสิกขาบท

ครูน้ำว่า ร่มโพธิ์ทอง ได้สมรสกับนางเชื่อน ร่มโพธิ์ทอง (นามสกุลเดิม ขำศรี) มีบุตร-ธิดารวมทั้งสิ้น 5 คน ดังนี้

1. นางวรรณา ร่มโพธิ์ทอง
2. นายประเวทย์ ร่มโพธิ์ทอง (ถึงแก่กรรม)
3. นายเชาว์ ร่มโพธิ์ทอง (ถึงแก่กรรม)
4. นายบรรทม ร่มโพธิ์ทอง
5. นายพิทักษ์ ร่มโพธิ์ทอง

1.2 การศึกษาสายสามัญ

ครูน้ำว่า ร่มโพธิ์ทอง เข้าศึกษาที่โรงเรียนวัดสาธุการาม อำเภอค่ายบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรี จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่โรงเรียนวัดสาธุการามเมื่อปี พ.ศ. 2488 ท่านมีความขยันหมั่นเพียร “อยากจะเรียนต่อ แต่เนื่องจากฐานะยากจนไม่มีเงินไปเรียนต่อไกลบ้าน จึงต้องออกจากโรงเรียน” แต่ด้วยความอุตสาหะและกำลังใจจากพ่อที่สอนให้ท่านขวนขวายหาวิชาความรู้ โดยมีให้ความยากจนมาเป็นอุปสรรค ทำให้ครูน้ำว่า ร่มโพธิ์ทอง พยายามที่จะศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง โดยเริ่มจากฝึกหัดคัดลายมือและฝึกเขียนภาษาอังกฤษจากแบบฝึกหัดที่พี่เขยช่วยหามาให้ จนสามารถเขียนภาษาอังกฤษได้สวยงามทั้งแบบตัวพิมพ์เล็กและตัวพิมพ์ใหญ่ ต่อจากนั้นอีก 1 ปี เพื่อนของพี่เขยซึ่งสอนหนังสือมาเที่ยวบ้าน ได้เห็นความสามารถของท่านจึงแนะนำกับบิดาท่านว่า โรงเรียนวัดกลางท่าข้าม มีโครงการเปิดการศึกษาชั้นมัธยม 1 ถึงมัธยม 3 โอกาสในการศึกษาต่อของครูน้ำว่า ร่มโพธิ์ทอง จึงเริ่มมีขึ้นอีกครั้งหนึ่ง

ครูน้ำว่า ร่มโพธิ์ทอง ได้พยายามฝึกฝนการอ่าน - การเขียนเพิ่มมากขึ้น เพื่อเตรียมตัวในการเข้าศึกษาต่อ แต่แล้วความหวังอันเรืองรองของท่านก็พังทลายลงจนหมดสิ้น ด้วยบิดาของท่านได้ถึงแก่กรรมเมื่อปี พ.ศ. 2489 เพราะชะตาชีวิตที่ผันผวนจึงทำให้ครูน้ำว่า ร่มโพธิ์ทอง หหมดกำลังใจที่จะเรียนต่อในทางวิชาสามัญ ด้วยขาดแคลนทุนทรัพย์

1.3 การศึกษาดนตรีไทย

ครูน้าว่า รัมโพธิ์ทอง เมื่อได้อายุ 13 ปี มารดาได้นำท่านไปฝากตัวเป็นศิษย์ของครูเต็มทองโต ซึ่งเป็นครูปี่พาทย์ที่ศักดิ์เป็นญาติกับท่านและมีบ้านอยู่ใกล้เคียงกัน ครูเต็ม มีความเต็มใจรับเป็นศิษย์ โดยนัดให้นำดอกไม้ ธูป เทียน พร้อมเงินกำล 6 สลึง เข้าทำพิธีฝากตัวเป็นศิษย์ในวันพฤหัสบดีซึ่งเป็นวันครู โดยมีพี่สาวของท่านเป็นคนนำตัวไปฝาก ด้วยเหตุที่มาศึกษาด้านดนตรีที่บ้านของครูเต็ม จึงทำให้ท่านไม่ค่อยช่วยเหลืองานบ้านมากนัก เพียงทำหน้าที่เลี้ยงวัวเลี้ยงควาย กลางคืนก็ไปค้างที่บ้านเครื่องดนตรีไทยซึ่งเป็นบ้านของพ่อตาครูเต็ม เพลงแรกที่เริ่มเรียนจากสำนักครูเต็มคือ เพลงสาธุการ ซึ่งเรียนเครื่องมือฆ้องวงใหญ่ ต่อจากนั้นก็ศึกษาเพลงโหมโรงเช้า โหมโรงเย็น เพลงเรื่องประเภทเพลงช้า เพลงเถา เป็นบางเพลงตามลำดับ ท่านเรียนดนตรีกับครูเต็ม ได้ประมาณ 4 ปี ก็มีความสามารถพอสมควร ยกเว้นเฉพาะเพลงเดี่ยวเท่านั้นที่ ครูเต็มยังไม่ได้ต่อให้ ด้วยความทะเยอทะยานใคร่ศึกษาหาความรู้ บรรดาญาติที่มีฝีมือและได้เพลงเดี่ยว ไว้อวดเขาบ้าง จึงมีความใฝ่ฝันที่จะไปฝากตัวเป็นศิษย์ของท่านครูหลวงประดิษฐไพเราะ

(สร ศิลปบรรเลง) ครูดนตรีที่มีชื่อเสียงในขณะนั้นด้วยความเป็นคนที่มีนิสัยค้นคว้าหาความรู้อยู่เป็นนิตย์ และประกอบกับในขณะนั้นเพื่อนของท่านคือนายถุ้งเงิน ทองโตซึ่งเป็นบุตรของครูเต็ม ได้ศึกษาเล่าเรียนดนตรีกับครูหลวงประดิษฐไพเราะ (สร ศิลปบรรเลง) อยู่ก่อนแล้ว ได้มาชักชวนให้ท่านเข้าไปฝากตัวเป็นศิษย์เพราะเห็นว่าท่านเป็นนักดนตรีที่มีความจำเพลงได้แม่นยำ โอกาสแห่งการได้สั่งสมประสบการณ์ตามปรารถนาได้มาแล้ว ท่านจึงตกลงเดินทางเข้ากรุงเทพฯ ฝากตัวสู่สำนักดนตรีไทยบ้านบาตร ซึ่งครูหลวงประดิษฐไพเราะก็เต็มใจรับครูน้าว่าเป็นลูกศิษย์

วันแรกที่เริ่มเรียนครูหลวงประดิษฐไพเราะถามท่านว่าได้เพลงเดี่ยวอะไรไว้บ้าง ครูน้าว่าตอบตามนิสสัยตรงไปตรงมาของท่านว่ายังไม่ได้เลย ครูหลวงประดิษฐไพเราะก็บอกให้ท่านตีเพลงอะไรก็ได้ให้ฟังแม้ในขณะนั้นท่านจำเพลงที่ได้เรียนแม่นยำเกือบทุกเพลงแต่ด้วยความประหม่าจึงตัดสินใจเพลงถอนสมอ ซึ่งตีได้เพียงสามชั้นเท่านั้น ครูหลวงประดิษฐไพเราะก็บอกให้ท่านหยุดตี และกล่าวชมว่าดี หลังจากนั้นมาก็เริ่มต่อเพลงเดี่ยวให้โดยไม่ได้บอกชื่อเพลงแก่ท่านหลังจากต่อเพลงจบแล้วท่านจึงทราบว่าเป็นเพลงเดี่ยวต่อยุรูป ต่อมาจากนั้นก็ได้ศึกษาเพลงต่างๆ เช่น เพลงเรื่อง เพลงเถา เพลงมอญ และเพลงเดี่ยว (ยกเว้นเพลงเดี่ยวกราวในและเพลงทยอยเดี่ยว)

การเรียนดนตรีไทยที่สำนักครูหลวงประดิษฐไพเราะครูน้าว่าต้องเดินทางไปๆมาๆมิได้อยู่ประจำเมื่อว่างงานจากบ้านครูหลวงประดิษฐไพเราะ ท่านก็เดินทางกลับบ้านเกิดที่จังหวัดสิงห์บุรี เพื่อช่วยงานบ้านและร่วมบรรเลงปี่พาทย์ในวงของครูเต็ม

ครูน้าว่าได้เล่าถึงการเข้าศึกษาวิชาในสมัยนั้นว่า มิได้สะดวกสบายดังเช่นนักเรียนในปัจจุบัน ท่านต้องเข้ารับใช้งานในบ้านครู-อาจารย์ในขณะเดียวกันก็ยังถูกรุ่นพี่ควบคุมท่านอีกชั้นหนึ่งคอยเข้มงวดกวดขันการต้องผ่านงานที่หนักทั้งยังต้องถูกมอบหมายให้คอยปรนนิบัติรับใช้ โดยมีหน้าที่พิเศษมากมาย ซึ่งครูน้าว่าก็มีได้ย่อท้อกลับทำงานด้วยความเข้มแข็งหน้าที่พิเศษที่ท่านภูมิใจประการหนึ่งก็คือ การได้รับหน้าที่หมอนวดประจำตัวของครูหลวงประดิษฐไพเราะ

การปฏิบัติหน้าที่ด้วยความวิริยะอุตสาหะไม่ย่อท้อต่องานหนัก เป็นมูลเหตุทำให้ครุฑน้ำว่า ได้มีโอกาสใกล้ชิดและจดจำเพลงครุหลวงประดิษฐไพเราะมาได้มากมาย ความอดทนและกำลังใจที่แข็งแกร่ง ในอันที่จะตั้งใจศึกษาอย่างจริงจัง ได้สั่งสมเป็นประสบการณ์ให้ครุฑน้ำว่า กลายเป็นผู้มีฝีมือสันทัดในเครื่องมือ ข้องวงใหญ่และจดจำเพลงได้แม่นยำเป็นอย่างยิ่ง จนเป็นที่ร่ำลือในวงวิชาชีพดนตรีไทย

ครุฑน้ำว่าได้เดินทางไปมาที่บ้านครุหลวงประดิษฐไพเราะ จนกระทั่งคุณครุหลวงประดิษฐไพเราะ ได้ถึงแก่อนิจกรรม เมื่อ พ.ศ. 2497 ด้วยความเป็นผู้ใฝ่ใจค้นคว้าหาความรู้เป็นนิตยทวนจึงได้ฝากตัวเป็นศิษย์ของครูสมภพ ขำประเสริฐ เพื่อขอศึกษาเพลงเดี่ยวกราวใน สำหรับเพลงหน้าพาทย์นั้น ท่านได้รับการครอบให้เรียนเพลงหน้าพาทย์จากครูสอน วงฆ้องและต่อเพลงหน้าพาทย์จากครูจำรัส อุ่นวงศ์ ซึ่งได้บรรเลงปี่พาทย์ร่วมกันที่วัดพระพิเรนทร์ส่วนเพลงองค์พระพิราพนั้น ได้รับการครอบจากครูสมภพ ขำประเสริฐและต่อเพลงจากครูบาง หลวงสุนทร ส่วนเพลงอื่นๆทั่วไปนั้น ครุฑน้ำว่า ได้ฝากตัวเป็นศิษย์ คุณหญิง ชื่น ศิลปบรรเลง เพื่อจะได้ศึกษาและต่อเพลงในภายหลังอีก

1.4 การศึกษาหลักการประพันธ์เพลงไทย

ด้านการศึกษาหลักการประพันธ์เพลงไทย ครุฑน้ำว่า ร่มโพธิ์ทอง ได้ศึกษาหลักและวิธีการประพันธ์ และจดจำโครงสร้างต้นแบบมาจากครูสมภพ ขำประเสริฐ และครูไสว ตาตะวาทิต โดยการสั่งสมความรู้และประสบการณ์ด้านทฤษฎี จากการศึกษาและจดจำโครงสร้างเพลงต้นแบบดังกล่าวข้างต้น จากนั้นจึงเริ่มฝึกภาคปฏิบัติ โดยทดลองฝึกประพันธ์ทำนองเพลงขึ้นใหม่ จากอัตราจังหวะชั้นเดียว ใช้หลักและวิธีการขยายทำนองเพลงต้นแบบเป็นอัตราจังหวะสองชั้น ในทางตรงกันข้าม ได้นำทำนองเพลงต้นแบบในอัตราจังหวะสองชั้น ใช้หลักและวิธีการย่อทำนองลงเป็นอัตราชั้นเดียว ในช่วงแรกๆทำนองเพลงที่ประพันธ์ขึ้นส่วนใหญ่เป็นเพลงประเภทลูกบทหรือเพลงหางเครื่อง และเพลงมอญ ในอัตราจังหวะสองชั้นและเพลงเร็ว (ชั้นเดียว) โดยเริ่มประพันธ์เพลงไทย ตั้งแต่ พ.ศ. 2507

หลังจากมีความรู้ความสามารถทางด้านการประพันธ์เพลงประเภทลูกบทและเพลงมอญพอสมควรแล้ว ครุฑน้ำว่า ร่มโพธิ์ทอง ได้ศึกษาหลักและวิธีการประพันธ์เพลงไทยเพิ่มเติมจากคุณหญิงชื่น ศิลปบรรเลง โดยได้รับเกร็ดความรู้ต่างๆเกี่ยวกับบริบทของเพลงไทย ครุฑน้ำว่า ร่มโพธิ์ทอง จึงได้ทดลองฝึกการประพันธ์ทำนองเพลงในอัตราจังหวะสามชั้น โดยนำทำนองเพลงต้นแบบอัตราสองชั้น ใช้หลักและวิธีการขยายทำนองขึ้นเป็นอัตราสามชั้น ด้วยเหตุนี้เองที่ทำให้ครุฑน้ำว่า ร่มโพธิ์ทอง มีความสามารถในการประพันธ์ทำนองเพลงหลากหลายประเภท ทั้งเพลงไหมโรง เพลงเถา เพลงระบำ เพลงลูกบทและเพลงมอญ

ส่วนการประพันธ์เพลงเดี่ยว สำหรับเครื่องดนตรีต่าง ๆ นั้น ครุฑน้ำว่า ร่มโพธิ์ทอง ได้จดจำหลักและวิธีการปรับวงมาจากคุณครุหลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง)

1.5 การรับมอบสิทธิในการเป็นพิธีกรไหว้ครูดนตรีไทย

ครุฑน้ำว่า ร่มโพธิ์ทอง เป็นศิลปินและครูดนตรีไทย ที่ได้รับความเคารพจากคณะครูอาจารย์ นักเรียนนักศึกษา ตลอดจนศิลปินดนตรีไทยเป็นอย่างมาก ความถึงพร้อมในด้านดนตรี ทั้งภาคปฏิบัติดนตรีภาคทฤษฎีดนตรี และผลงานการประพันธ์เพลงจำนวนมาก เป็นที่ยอมรับของหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน ท่านจึงได้รับมอบโอกาสการประกอบพิธีไหว้ครูดนตรีไทยจากครูประสิทธิ์ ถาวร ศิลปินแห่งชาติ (สาขา

ศิลปะการแสดง ดนตรีไทย) ให้ทำหน้าที่เป็นพิธีกรประกอบพิธีไหว้ครู ให้แก่บ้านหรือคณะดนตรี สำนักดนตรี สถาบันดนตรีต่างๆ ทั้งของทางราชการและเอกชน

1.6 ประวัติการทำงาน

ครูน้าว่า ร่มโพธิ์ทอง ประกอบอาชีพการทำนาและรับจ้างเล่นดนตรีไทยเป็นหลัก ในปี พ.ศ. 2526 ครูประสิทธิ์ ถาวร (ศิลปินแห่งชาติ สาขาดนตรีไทย) ได้เชิญชวนให้ท่านมาช่วยสอนดนตรีไทย (สาขาวิชาปี่พาทย์) ที่วิทยาลัยนาฏศิลปลพบุรีโดยมีหนังสือแนะนำให้ถือมาถึงอาจารย์สิริชัยชาญ พักจำรูญ ผู้อำนวยการวิทยาลัยนาฏศิลปลพบุรีในขณะนั้น (ปัจจุบันดำรงตำแหน่งศิลปินแห่งชาติและอธิการบดีสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์) ครูน้าว่า ร่มโพธิ์ทอง จึงได้เริ่มทำการสอนดนตรีไทย ตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา

1.6.1 ตำแหน่งในการปฏิบัติงานด้านการสอนดนตรีไทย ณ วิทยาลัยนาฏศิลปลพบุรี

- ปฏิบัติงานในตำแหน่งครูสอนศิลปะพื้นเมือง พ.ศ. 2526 - 2527
- ดำรงตำแหน่งหัวหน้าภาควิชาดุริยางค์ไทย พ.ศ. 2527 - 2529
- ดำรงตำแหน่งที่ปรึกษาภาควิชาดุริยางค์ไทย พ.ศ. 2530 - 2535
- ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการด้านดนตรีไทย พ.ศ. 2536 ถึงปัจจุบัน

1.6.2 การปฏิบัติหน้าที่การสอนดนตรีไทย มีดังนี้

- สอนวิชาดนตรีไทย (สาขาวิชาปี่พาทย์) ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1
- ระดับอนุปริญาตรั วิทยาลัยนาฏศิลปลพบุรี ตั้งแต่ปีการศึกษา 2526 - 2546 และในปีการศึกษา 2547 เป็นต้นมา วิทยาลัยนาฏศิลปลพบุรี ได้เปิดทำการสอนในระดับปริญาตรั คุณครูน้าว่า ร่มโพธิ์ทอง ได้สอนวิชาดนตรีไทย ทั้งภาคปฏิบัติและภาคทฤษฎี ในระดับปริญาตรัด้วย

1.6.3 การปฏิบัติหน้าที่อื่นๆตามที่ได้รับมอบหมาย

- ให้คำปรึกษา-แนะนำเรื่องการฝึกซ้อมและการปฏิบัติงานการบรรเลงในภาควิชาดุริยางคศิลป์
- เป็นกรรมการดำเนินการประดิษฐ์ผลงานระบำชุดใหม่ของวิทยาลัยนาฏศิลปลพบุรี ตั้งแต่ พ.ศ. 2532 จนถึงปัจจุบัน
- ร่วมสมัมนาการแสดงศิลปวัฒนธรรมของสถานศึกษา สังกัดสถาบันนาฏดุริยางคศิลป์ (ปัจจุบันเปลี่ยนเป็นสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์) ในฐานะผู้ทรงคุณวุฒิ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2532 ถึง .พ.ศ. 2552
- เป็นวิทยากรอบรมครูผู้สอนดนตรีไทย ในระดับประถมศึกษา และมัธยมศึกษา โรงเรียนของจังหวัดลพบุรี และจังหวัดใกล้เคียงในเขตการศึกษา 6
- เป็นกรรมการ การประกวดดนตรีไทย ระดับประถมศึกษา เขตการศึกษา 6
- เป็นกรรมการ การประกวดดนตรีไทย ระดับมัธยมศึกษา เขตการศึกษา 6
- เป็นกรรมการการประกวดเครื่องดนตรี เนื่องในวโรกาสที่สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯสยามบรมราชกุมารี ทรงมีพระชนมายุครบ 36 พรรษา
- เป็นกรรมการดำเนินการ งานวันแผ่นดินสมเด็จพระนารายณ์ จังหวัดลพบุรี

- เป็นกรรมการชมรมดนตรีไทย และนาฏศิลป์ จังหวัดลพบุรี
- เป็นวิทยากรพิเศษ ในรายวิชาอาศรมศึกษา ระดับปริญญาโท ของภาควิชา

ดุริยางคศิลป์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ประจำปีการศึกษา 2537

2. ผลงานของครูน้ำว่า ร่มโพธิ์ทอง

ครูน้ำว่า ร่มโพธิ์ทอง ได้รับการยอมรับจากวงวิชาการและวิชาชีพดนตรีไทยว่าเป็นผู้ที่มีความสามารถเป็นเลิศ ในการบรรเลงเครื่องดนตรีไทย “ฆ้องวงใหญ่” ซึ่งท่านได้รับการถ่ายทอดวิชาการด้านการปฏิบัติฆ้องวงใหญ่จากท่านคุณครูหลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) ครูน้ำว่า เป็นผู้ที่มีความจำเป็นเลิศ สามารถจดจำเพลงที่ได้ศึกษามาได้อย่างแม่นยำ ด้วยประสบการณ์ด้านการบรรเลงของท่าน ทำให้ท่านมีความสามารถด้านการปรับวงดนตรีได้อย่างสมบูรณ์ นอกจากนั้น ท่านยังมีความสามารถด้านการประพันธ์เพลงไทยอีกด้วย

ครูน้ำว่า ร่มโพธิ์ทอง ได้เริ่มประพันธ์เพลงไทย ตั้งแต่ประมาณ พ.ศ. 2507 โดยได้จดจำและนำโครงสร้างแม่แบบมาจากครูสมภพ ขำประเสริฐ และครูไสว ตาตะวาหิต ซึ่งในช่วงแรกๆท่าน้องเพลงที่ประพันธ์ขึ้นส่วนใหญ่เป็นเพลงประเภทลูกบทหรือเพลงทางเครื่อง และเพลงสำเนียงมอญ ในอัตราจังหวะสองชั้นและ เพลงเร็ว (ชั้นเดียว)

ผลงานที่สำคัญที่สร้างสรรค์ขึ้นใหม่ ประมวลได้ดังนี้

1. เพลงที่ใช้ประกอบการแสดงที่ประดิษฐ์คิดสร้างสรรค์ขึ้นใหม่ ของวิทยาลัยนาฏศิลป์ลพบุรี

1.1 เพลงระบำนวดข้าว	ประพันธ์ทำนองเพลง เมื่อปี พ.ศ. 2532
1.2 เพลงระบำบนารายณ์	ประพันธ์ทำนองเพลง เมื่อปี พ.ศ. 2534
1.3 เพลงระบำลวปุระ	ประพันธ์ทำนองเพลง เมื่อปี พ.ศ. 2535
1.4 เพลงระบำปรีดีเปรมวานร	ประพันธ์ทำนองเพลง เมื่อปี พ.ศ. 2536
1.5 เพลงระบำฟ้อนพวน	ประพันธ์ทำนองเพลง เมื่อปี พ.ศ. 2541
1.6 เพลงระบำทานตะวัน	ประพันธ์ทำนองเพลง เมื่อปี พ.ศ. 2545

2. ประเภทเพลงระบำ (ของบุคคลภายนอก ที่มาขอความอนุเคราะห์)

- 2.1 เพลงระบำศรีมหาโพธิ์
- 2.2 เพลงระบำประทีปสมโภช
- 2.3 เพลงระบำตีครก
- 2.4 เพลงระบำศรีจินาสะปุระ
- 2.5 เพลงระบำนก (กิ่งกะหล่ำ)
- 2.6 เพลงระบำหาเห็ด
- 2.7 เพลงระบำฉาบประกอบกลองยาว
- 2.8 เพลงระบำกระทงสาย ไหลประทีปพันดวง
- 2.9 เพลงระบำนครลับแล

2.10 เพลงระบำดอกเข้าพรรษา

2.11 เพลงระบำลงช่วงเข็นฝ้าย (ปรับปรุงและเรียบเรียงใหม่)

2.12 เพลงระบำพระพุทธราย

3. เพลงโหมโรง

3.1 เพลงโหมโรงเทพเทวา ประพันธ์ทำนองเพลง เมื่อปี พ.ศ. 2533

3.2 เพลงโหมโรงปราณสามยอด ประพันธ์ทำนองเพลง เมื่อปี พ.ศ. 2536

3.3 เพลงโหมโรงมณฑลฤกษ์ ประพันธ์ทำนองเพลง เมื่อปี พ.ศ. 2540

3.4 เพลงโหมโรงชั้นดุสิต ประพันธ์ทำนองเพลง เมื่อปี พ.ศ. 2542

4. เพลงเถา

4.1 เพลงสาวไหม(เถา) ประพันธ์ทำนองเพลง เมื่อปี พ.ศ. 2532

4.2 เพลงศึกบางระจัน (เถา) ประพันธ์ทำนองเพลงและบทร้อง เมื่อปี พ.ศ. 2535

4.3 เพลงปราณค์แขก (เถา) ประพันธ์ทำนองเพลงและบทร้อง เมื่อปี พ.ศ. 2537

4.4 เพลงอนงค์นางครวญ(เถา) ประพันธ์ทำนองและบทร้อง เมื่อปี พ.ศ. 2537

4.5 เพลงฝรังรำพัน (เถา) ประพันธ์ทำนองเพลงและบทร้อง เมื่อปี พ.ศ. 2538

4.6 เพลงมหาชัยมงคล (เถา) ประพันธ์ทำนองเพลง เมื่อปี พ.ศ. 2539

4.7 เพลงสิงหพาหุ (เถา) ประพันธ์ทำนองและบทร้อง เมื่อปี พ.ศ.2541

4.8 เพลงไฟต้องลม (เถา) ประพันธ์ทำนองเพลง เมื่อปี พ.ศ. 2542

4.9 เพลงภัทรมหาราช (เถา) ประพันธ์ทำนองเพลง เมื่อปี พ.ศ. 2542

4.10 เพลงมหาบารมี (เถา) ประพันธ์ทำนองเพลง เมื่อปี พ.ศ. 2542

5. เพลงมอญ

5.1 ขยายเพลงเร็วพม่ากลาง (ไม่ได้ตั้งชื่อ)

5.2 เพลงพม่าลั้งเล

5.3 เพลงพม่าขยาด

5.4 เพลงเกริงจะเล็ม

5.5 เพลงสร้างโคก

5.6 เพลงคู่กุมาร

5.7 เพลงคู่แมลง

5.8 เพลงรับพระจับหอก

5.9 เพลงรับพระแปดแล

5.10 เพลงหงส์เหิร

5.11 เพลงบางระจันรำลึก

6. เพลงเดี่ยว (สำหรับเครื่องดนตรี ประเภทต่างๆ)

6.1 ข้องวงใหญ่

- เดี่ยวข้องวงใหญ่เพลงนกขมิ้น (สามชั้น)
- เดี่ยวข้องวงใหญ่เพลงหกบท (สามชั้น)
- เดี่ยวข้องวงใหญ่เพลงนารายณ์แปลงรูป (สามชั้น)
- เดี่ยวข้องวงใหญ่เพลงภิรมย์สุรางค์ (สามชั้น)

6.2 ข้องวงเล็ก

- เดี่ยวข้องวงเล็กเพลงสารถิ (ครึ่งชั้น)
- เดี่ยวข้องวงเล็กเพลงพญาโคก (สามชั้น)
- เดี่ยวข้องวงเล็กเพลงนกขมิ้น (สามชั้น) สำหรับการประกวดระดับประถมศึกษา
- เดี่ยวข้องวงเล็กเพลงนกขมิ้น (สามชั้น) สำหรับการประกวดระดับมัธยมศึกษา

6.3 ระนาดทุ้ม

- เดี่ยวระนาดทุ้มเพลงเทพบันทิก (สี่ชั้น)

6.4 ข้องมอญวงใหญ่

- เดี่ยวข้องมอญเพลงนางหงส์ (สี่ชั้น)
- เดี่ยวข้องมอญเพลงมุล่ง (สองชั้น)

6.5 ข้องมอญวงเล็ก

- เดี่ยวข้องเล็กเพลงเทพบันทิก (สี่ชั้น)

6.6 ประเภทเพลงเดี่ยวรอบวง

- เพลงเอกบท (สองชั้น)
- เพลงเดี่ยวโหมโรงแขกมอญ (ท่อน 3)

7. เพลงประเภททางพื้น

- เพลงนางหงส์(สี่ชั้น)
- เพลงเทพบันทิก (สี่ชั้น)

8. เพลงเกร็ด

- เพลงลูกบทหรือเพลงทางเครื่องต่างๆเช่น ทางเพลงพม่า เป็นต้น

การถ่ายทอดผลงาน

คุณครูเห็นว่า ร่มโพธิ์ทอง ได้เริ่มเป็นครูผู้ถ่ายทอดความรู้ด้านดนตรีไทยอย่างเต็มความรู้ความสามารถ เมื่อครั้งมาเริ่มสอนดนตรีไทยที่วิทยาลัยนาฏศิลปบุรี ตั้งแต่ปีการศึกษา 2526 จนถึงปัจจุบัน โดยเริ่มถ่ายทอดความรู้ด้านบทเพลงและความรู้ด้านทฤษฎีให้แก่ครู-อาจารย์และนักเรียน-นักศึกษา ของวิทยาลัยนาฏศิลปบุรี ตลอดจนบุคคลทั่วไป ดังนี้

1. ครู - อาจารย์และนักเรียน - นักศึกษา ภาควิชาดุริยางคศิลป์ วิทยาลัยนาฏศิลปบุรี
2. ศิษย์ สายจังหวัดลพบุรี

- 2.1 วงครุฑ พล จันทรเทียน
- 2.2 วงครุฑเหิรยญ อาจมังกร
- 2.3 จำสับเอกทม สนใจ
- 2.4 นายสมาน อินอ่อน
- 2.5 นายกฤษฏาภรณ์ ไวยนันท์ (อาจารย์ประจำมหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี จังหวัดลพบุรี)
3. ศิษย์ สายจังหวัดสิงห์บุรี
 - 3.1 นายประพันธ์ เรือนหลวง
 - 3.2 นายวรรณะ ปรีบแว
 - 3.3 จ.ส.อ. ลำเจียก บุตรี
 - 3.4 วังบางระจัน (ผู้ใหญ่ประคอง สีม่วง)
 - 3.5 นายเพียร วังขัน
 - 3.6 นายคง ทองโต
 - 3.7 วงวัดพระนอนจักรสีห์
4. ศิษย์สายกรุงเทพมหานคร
 - วัดแก้วฟ้าจุฬามณี (นายสุธี สุชีร์รักษ์)
5. ศิษย์สายจังหวัดอยุธยา
 - 5.1 นายโกวิท ชมภู
 - 5.2 นายศักดิ์อำนาจ ผลเกิด
 - 5.3 นายสมศักดิ์ บุญครอบ

6. บุคคลทั่วไป ที่ขอความอนุเคราะห์เกี่ยวกับความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับดนตรีไทย ทั้งภาคปฏิบัติและภาคทฤษฎี รวมทั้งนักศึกษาจากสถาบันการศึกษาต่างๆ ที่ขอให้ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญหรือเป็นที่ปรึกษาในการดำเนินการจัดทำศิลปนิพนธ์ วิทยานิพนธ์ หรือดุษฎีนิพนธ์

รางวัลและเกียรติคุณที่ได้รับ

1. พ.ศ. 2517 ได้รับรางวัลชนะเลิศในการบรรเลงฆ้องวงใหญ่ ในงานไหว้ครูประจำปี ของสมาคมสงเคราะห์สหายศิลปิน (ส.ส.ศ.) ณ วัดพระพิเรนทร์ กรุงเทพฯ
2. พ.ศ. 2535 ได้รับรางวัลพระราชทานโล่รางวัลชนะเลิศ จากสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เนื่องในโอกาสประกวดการประพันธ์เพลงไทย จากบทประพันธ์เพลงศึกบางระจัน(เถา) ซึ่งท่านเป็นผู้ประพันธ์ทั้งเนื้อร้องและทำนองเพลง
3. พ.ศ. 2538 ได้รับการยกย่องเชิดชูเกียรติว่าเป็นผู้มีผลงานดีเด่นด้านวัฒนธรรมของจังหวัดลพบุรี สาขาศิลปะการแสดง (ดนตรีไทย)
4. พ.ศ. 2538 ได้รับการยกย่องเชิดชูเกียรติว่าเป็น ผู้มีผลงานดีเด่นด้านวัฒนธรรม สาขา - ศิลปะการแสดง (ดนตรีไทย) ของสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ (ส.ว.ช.)

5. พ.ศ. 2542 ได้รับการยกย่องและประสาทปริญญา “ครุศาสตรบัณฑิตกิตติมศักดิ์” จากสถาบันราชภัฏเทพสตรี (ปัจจุบันคือมหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี) ได้เข้ารับพระราชทานปริญญาดุษฎี ในปี พ.ศ. 2543 จากสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร

6. พ.ศ. 2543 ได้รับการประกาศยกย่องและรับโล่เกียรติคุณจากคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ เป็น ศิลปินดีเด่น จังหวัดลพบุรี สาขาศิลปะการแสดง ด้านดนตรีไทย ประจำปีพุทธศักราช 2543

7. พ.ศ. 2543 ได้รับการประสิทธิ์ประสาทและรับมอบโองการไหว้ครูจากอาจารย์ประสิทธิ์ ถาวร ศิลปินแห่งชาติ ให้เป็น ผู้ประกอบพิธีไหว้ครูดนตรีไทย

8. พ.ศ. 2544 ได้รับการประกาศยกย่องเชิดชูเกียรติให้เป็น ครูของชุมชน จังหวัดลพบุรี

9. พ.ศ. 2545 ได้รับการประกาศยกย่องเชิดชูเกียรติ จากสำนักงานกองทุนเพื่อการลงทุนทางสังคม ธนาคารออมสิน ให้เป็น ผู้รู้ภาคกลาง สาขาวิชาศิลปะการแสดงพื้นบ้านดนตรีไทย

10. พ.ศ. 2545 ได้รับการประกาศยกย่องให้เป็น ผู้ทรงคุณวุฒิ ภูมิปัญญาอาวุโส ด้านศิลปกรรม (ดนตรีไทย- ห้องวงใหญ่) จากเครือข่ายชมรมผู้สูงอายุจังหวัดลพบุรี

11. พ.ศ. 2552 ได้รับการประกาศยกย่องให้เป็น คนดีศรีลพบุรี สาขาผู้สร้างสรรค์งานศิลปะ นวัตกรรม และช่างฝีมือ จากชมรมคนรักลพบุรี

12. พ.ศ. 2560 ได้รับคัดเลือกเป็นครูผู้สมควรได้รับพระราชทานรางวัลสมเด็จเจ้าฟ้ามหาวชิราวุธ ระดับจังหวัด จากคณะกรรมการคัดเลือกครูผู้สมควรได้รับพระราชทานรางวัลสมเด็จเจ้าฟ้ามหาวชิราวุธ ระดับจังหวัด

ประวัติเพลงนกขมิ้น 3 ชั้น

เพลงนกขมิ้น เดิมเป็นเพลงสองชั้นของเก่าในสมัยอยุธยา เป็นเพลงสามท่อนปรากฏอยู่ในเพลงเรื่องนกขมิ้น ก่อนที่ครูเพ็งจะนำมาขยายเป็นเพลงสามชั้นและเพิ่มให้มีการว่าดอ ต่อมา ครูมนตรี ตราโมท เป็นผู้รวบรวมเพลงให้เป็นเถา และประพันธ์บทร้องสองชั้นและชั้นเดียวขึ้นมาใน ปี พ.ศ. 2476 เพลงนกขมิ้นเป็นเพลงที่สามารถรับใช้สังคมทั้งบรรเลงสำหรับ พิธีกรรม บรรเลงสำหรับการแสดง และบรรเลงสำหรับขับกล่อม เพลงนกขมิ้น 3 ชั้นเป็นเพลง 3 ท่อน ท่อนที่ 1 มี 3 จังหวะหน้าทับ ส่วนท่อนที่ 2 และท่อนที่ 3 มี 2 จังหวะหน้าทับ เป็นเพลงประเภทปรบไก่ ใช้หน้าทับปรบไก่อ้ากับจังหวะหน้าทับ

ในการบรรเลงเพลงเดิวยานิมนำเพลงใน อัตราจังหวะ 3 ชั้น หรือเพลงเถาที่เป็นเพลง ประเภทหน้าทับปรบไก่อ้าและหน้าทับสองไม้มา ประดิษฐ์เป็นทางเดี่ยวขึ้น หนึ่งในนั้น คือเพลงนกขมิ้น จัดเป็นเพลงสำคัญ เพลงหนึ่งที่เป็นทำนองเก่า เป็นเพลงทางพื้นที่สามารถคิดประดิษฐ์ทำนองทางเดี่ยวได้อย่างหลากหลาย เพื่อใช้ประชันฝีมือหรือวัดความรู้ความสามารถของนักดนตรี ทางเดี่ยวเพลงนกขมิ้น 3 ชั้น เครื่องมือฆ้องวงใหญ่ จะมีความแตกต่างจากเครื่องมืออื่น ๆ ในการเดี่ยว คือ ไม่มีการว่าดอ

ทางเดี่ยวเพลงนกขมิ้น 3 ชั้น ของครูน้ำว่า ร่มโพธิ์ทอง มีทำนองเดี่ยวในแต่ละท่อนไม่ซ้ำกัน การขึ้นเพลงใช้ขึ้นในเนื้อทำนองเดียวกันกับทำนองหลัก ลักษณะเฉพาะของการ บรรเลงเดี่ยวเพลงนกขมิ้น 3 ชั้น ทางครูน้ำว่า ร่มโพธิ์ทอง คือ สำนวนกลอน มีการปิดทางเพลงเพื่อให้ผู้ฟังไม่สามารถคาดเดา ได้ว่าเพลงที่ใช้เดี่ยว เพลงนี้คือเพลงใด ครูน้ำว่า ร่มโพธิ์ทอง ได้นำเทคนิคลักษณะมือของฆ้องวงใหญ่ที่หลากหลายมาใช้ในการบรรเลงทางเดี่ยวนกขมิ้น 3 ชั้น เทคนิคการเดี่ยวที่นำมาใช้ในการดำเนินทำนองเพลง ประกอบด้วย การตีสะบัดขึ้น - ลง การตีกวาด การตีกรอ การตีสะเดาะ การตีประคบบมือ การตีกดเสียง การตีเฉี่ยว การตีลูกถ่าง การเดี่ยวฆ้องวงใหญ่เพลงนกขมิ้น 3 ชั้น ของครูน้ำว่า ร่มโพธิ์ทอง มีการใช้เทคนิคการตีแบบสะบัดมากที่สุด มีทั้งการสะบัดขึ้น-ลง และการสะบัดแบบตีเฉี่ยว โดยเทคนิคต่างๆ เหล่านี้ถูกนำมาใช้เพื่อสร้างจุดเด่น หรือความพิเศษเฉพาะให้กับเพลงเดี่ยวนกขมิ้น 3 ชั้น เพื่อใช้ในการอวดฝีมือ อวดทางเพลงและกลเม็ดต่างๆ ที่ครูน้ำว่า ร่มโพธิ์ทอง ได้บรรจงแต่งขึ้นอย่างละเอียด นับว่าเป็นภูมิปัญญาอันปราดเปรื่องของครูน้ำว่า ร่มโพธิ์ทอง ที่ได้มีการคิดค้นสิ่งใหม่ๆ ขึ้นมาให้กับวงการดนตรีไทยได้ศึกษาและอนุรักษ์ไว้จนถึงปัจจุบันนี้

เพลงนกขมิ้น 3 ชั้น
ทางฆ้องวงใหญ่

ท่อน 1

มือขวา	- ล - -	ซ ม - -	ดํ ดํ - -	รํ รํ - มํ	- มํ - มํ	- มํ - -	มํ มํ - -	รํ รํ - ดํ
มือซ้าย	- - ซ ม	- - ร ด	- - - ร	- - - ม	- ซ - ล	- ซ - ม	- - - ร	- - - ด

มือขวา	- ล - -	ซ ซ - -	ดํ ดํ - -	รํ รํ - มํ	- - ร ม	- - ฟ ซ	- - ล - -	ซ ฟ - -
มือซ้าย	- ม - ร	- - - ด	- - - ร	- - - ม	- ด - -	ร ม - -	- ฟ - ซ ฟ	- - ม ร

มือขวา	ซ - ม -	ซ ฟ - -	- ร ม	ซ ฟ - -	ม - ร ม	- - ฟ ซ	- - ล - -	ซ ฟ - -
มือซ้าย	- ร - ร	- - ม ร	ด - - ร	- - ม ร	- ด - -	ร ม - -	- ฟ - ซ ฟ	- - ม ร

มือขวา	- ล - -	ซ ม - -	ดํ ดํ - -	รํ รํ - มํ	- มํ - มํ	- มํ - -	มํ มํ - -	รํ รํ - ดํ
มือซ้าย	- - ซ ม	- - ร ด	- - - ร	- - - ม	- ซ - ล	- ซ - ม	- - - ร	- - - ด

มือขวา	- ทํ - รํ	- ทํ - -	ล ล - -	ซ ซ - ม	- ม - -	ร ร - -	ม ม - -	ซ ซ - ล
มือซ้าย	- ทํ - รํ	- ทํ - ล	- - - ซ	- - - ท	- ท - ล	- - - ท	- - - ซ	- - - ล

มือขวา	- รํ - ทํ	- ล - -	ซ ซ - -	ล ล - ทํ	- รํ - มํ	- รํ - -	ท ท - -	ล ล - ซ
มือซ้าย	- ร - ท	- ล - ซ	- - - ล	- - - ท	- ร - ม	- ร - ท	- - - ล	- - - ซ

ท่อน 2

มือขวา	- - - ดํ	- - ท ดํ	- - รํ ดํ	- - ท ดํ	- ดํ - รํ	มํ รํ - -	- - ล ท	- - ดํ รํ
มือซ้าย	- - ซ -	ท ล - -	ท ล - -	ท ล - -	- ซ - -	- - ด ท	ล ซ - -	ล ท - -

มือขวา	- ล - -	ซ ม - -	ดํ ดํ - -	รํ รํ - มํ	- มํ - มํ	- มํ - -	มํ มํ - -	รํ รํ - ดํ
มือซ้าย	- - ซ ม	- - ร ด	- - - ร	- - - ม	- ซ - ล	- ซ - ม	- - - ร	- - - ด

มือขวา	- ทํ - รํ	- ทํ - -	ล ล - -	ซ ซ - ม	- ม - -	ร ร - -	ม ม - -	ซ ซ - ล
มือซ้าย	- ทํ - รํ	- ทํ - ล	- - - ซ	- - - ท	- ท - ล	- - - ท	- - - ซ	- - - ล

มือขวา	- รํ - ทํ	- ล - -	ซ ซ - -	ล ล - ทํ	- รํ - มํ	- รํ - -	ท ท - -	ล ล - ซ
มือซ้าย	- ร - ท	- ล - ซ	- - - ล	- - - ท	- ร - ม	- ร - ท	- - - ล	- - - ซ

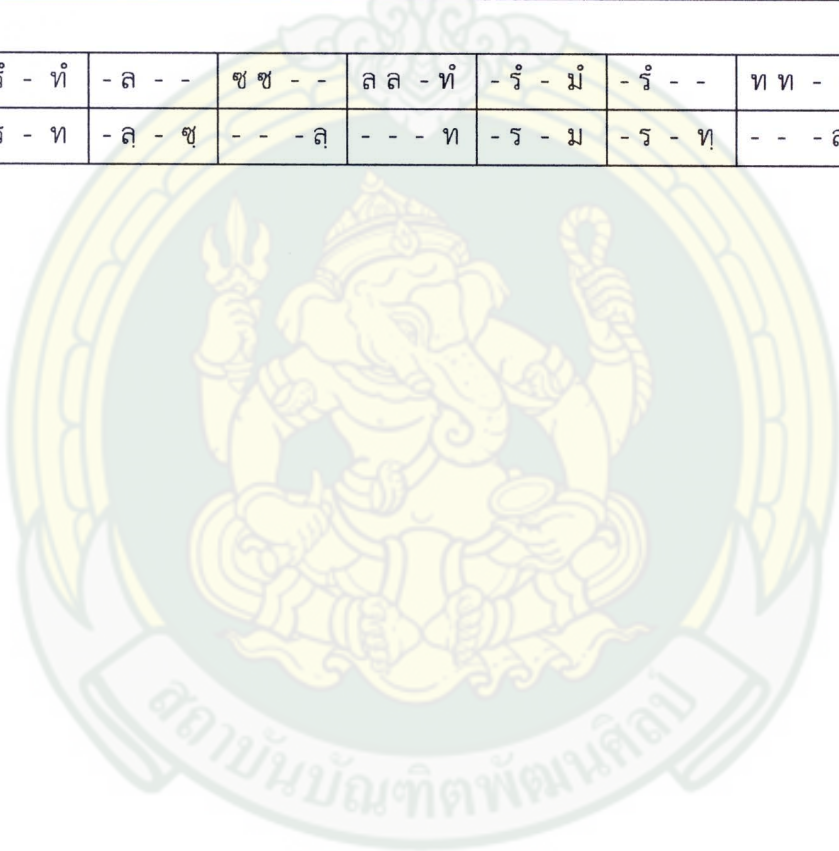
ท่อน 3

มือขวา	- ทิ - ริ	- ทิ - -	ล ล - -	ซ ซ - ม	- ม - -	ร ร - -	ม ม - -	ซ ซ - ล
มือซ้าย	- ทิ - ริ	- ทิ - ล	- - - ซ	- - - ท	- ท - ล	- - - ท	- - - ซ	- - - ล

มือขวา	- - ล ท	- - ดิ ริ	- มิ - -	ริ ดิ - -	- มิ - -	มิ ริ - -	ริ ทิ - -	ทิ ล - -
มือซ้าย	- ซ - -	ล ท - -	ดิ - ริ ดิ	- - ท ล	- - ริ ท	- - ท ล	- - ล ซ	- - ซ ม

มือขวา	- ล - -	ซ ม - -	- - -	ม ร - ม	- ม - -	ม ร - ม	- ล - -	ซ ซ - ล
มือซ้าย	- - ซ ม	- - ร ท	- ล - ท	- ล - ท	- ร - ท	- ล - ท	- ล - ซ	- - - ล

มือขวา	- ริ - ทิ	- ล - -	ซ ซ - -	ล ล - ทิ	- ริ - มิ	- ริ - -	ท ท - -	ล ล - ซ
มือซ้าย	- ร - ท	- ล - ซ	- - - ล	- - - ท	- ร - ม	- ร - ท	- - - ล	- - - ซ

แบบฝึกทักษะที่ 2

การตีประคบมือซ้าย ตะ มือขวา หน้า ขึ้น – ลง เป็นคู่ 8

1. ตีตะ โดยการใช่มือซ้ายตีลงไปทีปุ่มของลูกฆ้อง ยกไม้ตีขึ้นเพียงเล็กน้อย แล้วจึงใช้ไม้ตี
กดลงไปเพื่อห้ามเสียงทันที
2. ตีหน้า โดยการใช่มือขวาตีลงไปทีปุ่มของลูกฆ้อง ยกไม้ตีขึ้นเพียงเล็กน้อย แล้วจึงใช้ไม้ตี
กดลงไปเพื่อห้ามเสียงทันที

(ขึ้น)

มือขวา	- - - ร	- - - ม	- - - พ	- - - ช	- - - ล	- - - ท	- - - ด	- - - ร	- - - ม
มือซ้าย	- ร - -	- ม - -	- พ - -	- ช - -	- ล - -	- ท - -	- ด - -	- ร - -	- ม - -

(ลง)

มือขวา	- - - ม	- - - ร	- - - ด	- - - ท	- - - ล	- - - ช	- - - พ	- - - ม	- - - ร
มือซ้าย	- ม - -	- ร - -	- ด - -	- ท - -	- ล - -	- ช - -	- พ - -	- ม - -	- ร - -

แบบฝึกทักษะที่ 3

ตีสะบัดห้ามเสียง โดยการตีสะบัดขึ้น 3 เสียง พร้อมกับประคบมือเสียงแรกและเสียงสุดท้าย และ
ตีประคบมือซ้าย ตะ มือขวา หน้า ตีลง เป็นคู่ 4

มือขวา	ลท ด ม	- ร - ด	- ท - ล	- ช - ม	ร ม พ ช	- พ - ม	- พ - ม	- ร - ด
มือซ้าย	ช - - -	ล - ช -	พ - ม -	ร - ท -	ด - - -	ด - ท -	ด - ท -	ล - ช -

แบบฝึกทักษะที่ 4

ตีสะบัดลง 3 เสียง และตีประคบมือ ซ้าย ขวา สับมือลงไปทางด้านซ้ายมือผู้ตี ตีสะบัดลง อีก 2 ครั้ง
และตีสะบัดขึ้น ประคบมือเป็นคู่ 8 ขึ้นไป

มือขวา	ม ร - ท	- ล - ช	- พ - ม	- ร - ท	ม ร - -	ล - - ท	ล ท - ร	- ม - ช
มือซ้าย	- ท ล -	ช - พ -	ม - ร -	ท - ล -	- ท ล ช	- ช ม ร -	ช - ร -	ม - ช -

แบบฝึกทักษะที่ 5

มือซ้ายตีสอง 3 เสียง มือขวาตีขึ้น 3 เสียง เป็นคู่ 8 และกวาดลูกเลี้ยวเสียง ที่ ประคบมือซ้าย ขวาลงมาหาเสียง โด

มือขวา	- - ซลท	- - ลทต	- - ทตริ	- - ตริม่	- - มี่ -	ม่ - มี่ -	ม่ - มี่ -	ม่ - รี่ -
มือซ้าย	ทลซ - -	ดทล - -	รดท - -	มรด - -	- ที่ - ล	- ซ - ม	- ซ - ม	- ร - ด

แบบฝึกทักษะที่ 6

เป็นการตีสะบัด 3 ลูก แต่กระทบคู่ 8 โดยตีลูกสุดท้ายด้วยมือซ้ายที่เสียงต่ำกว่าคู่ 8 ของลูกที่ 2 ของมือขวา แล้วตีกวาดลูกเลี้ยวเสียง ซอล ตีประคบมือลงมา

มือขวา	ฟม่ ม -	ซฟ ฟ -	ลซ ซ -	ทล ล -	- - มี่ -	ม่ - รี่ -	ที่ - รี่ -	ที่ - ล -
มือซ้าย	- ร - ฟ	- ม - ซ	- ฟ - ล	- ซ - ท	- ซ - ม	- ร - ท	- ร - ท	- ล - ซ

แบบฝึกทักษะที่ 7

มือขวา ตีเรียงขึ้นติดกัน 4 เสียง ตามด้วยมือซ้าย ตีเรียงขึ้นติดกัน 4 เสียง โดยจะตีห่างจากมือขวา เป็นคู่ 8

มือขวา	ซ ล ท ต	- - -	ท ต รี่ มี่	- - -	ล ท ต รี่	- - -	ซ ล ท ต	- - -
มือซ้าย	- - -	ซ ล ท ต	- - -	ท ต รี่ มี่	- - -	ล ท ต รี่	- - -	ซ ล ท ต

แบบฝึกทักษะที่ 8

ตีสะบัด 3 ลูก สลับกันระหว่างช่วง คู่ 8 โดยการตีสะบัดตามปกติ 1 ครั้ง และตามด้วยการตีสะบัดอีก 1 ครั้ง แต่การตีในครั้งที่ 2 นี้ ต้องย้ายให้ได้เสียงคู่ 8 กับการตีสะบัดครั้งแรก

มือขวา	ฟ - ฟ	ซ - ซ	ท - ท	ด - ด
มือซ้าย	มร - มร	ฟม่ - ฟม่	ลซ - ลซ	ทล - ทล

แบบฝึกทักษะที่ 9

มือซ้ายตีเรียงเสียงขึ้นลง มือขวาตีเปิดเสียงที่ตัวโน้ต ตัวเดียว 4 ครั้ง

มือขวา	- ล ท -	ร ร ร ร	- - - -	ม ม ม ม	- - - -	ซ ซ ซ ซ	- - - -	ล ล ล ล
มือซ้าย	ซ - - ร	- - - -	ท ล ซ ม	- - - -	ร ม ฟ ซ	- - - -	ร ด ท ล	- - - -

แบบฝึกทักษะที่ 10

ตีสลับขึ้น สลับลงถี่ๆ

มือขวา	(-ลท ร ด -)	ม (รรม ซ	ฟ - - ท	(-ลท - ท
มือซ้าย	ซ - ล- ทล	ท ด - ร	- มร - -	ซ - ท -

แบบฝึกทักษะทั้ง 10 แบบฝึกนี้ได้นำมาจากทำนองเดี่ยวเพลงนกขมิ้น 3 ชั้น ซึ่งเป็นทำนองที่ต้องฝึกปฏิบัติหลายๆครั้ง จึงจะสามารถบรรเลงได้อย่างชำนาญ เมื่อผู้ที่จะต่อเพลงเดี่ยวนกขมิ้น 3 ชั้น สามารถปฏิบัติแบบฝึกทักษะทั้ง 10 แบบฝึกได้อย่างชำนาญแล้ว ก็จะสามารถต่อเดี่ยวฆ้องวงใหญ่ เพลงนกขมิ้น 3 ชั้น ได้ง่ายยิ่งขึ้น

มือขวา	ทล - ลท	ด - ร ร	มร - -	- - ร ร	- ด ม	ร ม ฟ -	ช - ล -	ท - ด -
มือซ้าย	- ช - -	- ร - -	- ด ท ล	ช ร - -	ช - ร ด	- - - ช	- ล - ท	- ด - ร

มือขวา	ร - ม -	ม - ร -	ด - ท -	ล - ช -	ลช - -	ร ด - -	ม - ช -	ล - ท -
มือซ้าย	- ช - ม	- ร - ด	- ท - ล	- ช - ม	- ม ร ด	- ล ช ม	- ช - ล	- ท - ด

มือขวา	ลช - ช -	ด - ท -	ล - ท -	ล - ช -	มร - ร -	มร - ร -	ลช - ช -	ลช - ช -
มือซ้าย	- ช - ด	- ท - ล	- ท - ล	- ช - ม	- ร - ท	- ท - ม	- ช - ม	- ม - ล

มือขวา	ฟม - ม -	ชฟ - ฟ -	ลช - ช -	ทล - ล -	- - ม -	ม - ร -	ท - ร -	ท - ล -
มือซ้าย	- ร - ฟ	- ม - ช	- ฟ - ล	- ช - ท	- ช - ม	- ร - ท	- ร - ท	- ล - ช

ท่อน 2

มือขวา	ช ล ท ด	- - - -	ร ด - -	ม - ร -	ลช - -	ม ร - -	ทล - ล ท	ด ร ม ร
มือซ้าย	- - - -	ช ล ท ด	- ล ช ม	- ร - ด	- ม ร ด	- - ด ช	- ช - -	- - - -

มือขวา	ช ล ท ด	- - - -	ท ด ร ม	- - - -	ล ท ด ร	- - - -	ช ล ท ด	- - - -
มือซ้าย	- - - -	ช ล ท ด	- - - -	ท ด ร ม	- - - -	ล ท ด ร	- - - -	ช ล ท ด

มือขวา	ช ล ท -	- - - -	ท ร ท -	ล ท ล -	ฟ - ฟ -	ช - ช -	ท - ท -	ด - ด -
มือซ้าย	- - - ม	ร ด ท ล	- - ล ช	- - ช ม	ม ร - ม ร	ฟ ม - ฟ ม	ลช - ลช	ทล - ทล

มือขวา	ม ร - ร	- - - -	- - - -	- - - -	- ท - ม	- ร - ท	ลช - -	ท - ล -
มือซ้าย	- ท ล ท	- ล - ช	- ฟ - ม	- ร - ท	- ฟ - ม	- ร - ท	- ม ร ท	- ล - ช

ท่อน 2 เทียบเปลี่ยน

มือขวา	- - - -	- ช - ร	ช ล ท ด	- - - -	- - - -	ร - ด -	ช ล ท ด	- - - -
มือซ้าย	- - - -	- - - -	- - - -	ช ล ท ด	- ม - ร	- ด - ท	- - - -	ล ท ด ร

มือขวา	- - - -	- - - -	ท ด ร ม	- - - -	ล ท ด ร	- - - -	ช ล ท ด	- - - -
มือซ้าย	- - - -	- - - -	ช ล ท ด	- - - -	ล ท ด ร	- - - -	ช ล ท ด	- - - -

มือขวา	- - - มั	- - - -	- รี่ - ตั	- - - -	ลหํ ตํ รี่	- มั - -	มั รี่ - รี่	- ตั - -
มือซ้าย	หํ ล ช -	รํ ตํ หํ ล	ร - ช -	หํ ล ช ม	ช - - -	ตั - รี่ ตํ	- - ล -	ช - หํ ล

มือขวา	รํ มํ รี่ รี่	- รี่ - รี่	- - - -	- ร ร ร	- - - -	ลช - -	ร ม ร -	มร - -
มือซ้าย	ตั - - หํ	- ล - ช	ฟ ม ร ห	- - ล ห	- - - -	- ม ร ห	ด - - ห	- ห ล ช

ท่อน 3

มือขวา	ลหํ - ร ม	ลช - ล	หํ ตํ รี่ ตํ	- - - -	ช - ร ม	- ล - -	หํ - ล หํ	ล - หํ -
มือซ้าย	ช - ด -	- ม ร -	- - - -	ห ล ช ม	- ห - -	ม - ช ม	- ช - -	- ห - -

มือขวา	ลหํ - หํ	- หํ - หํ	- หํ - หํ	- ลหํ - ล	ลหํ - หํ	รํ หํ - ล	หํ - ล หํ	- ล - -
มือซ้าย	ช - ห -	ร - ห -	ร - ห -	ช - ล -	ช - ห -	- - ล -	- ช - -	ม - ช ม

มือขวา	- ล หํ -	รํ รี่ รี่ รี่	- - - -	ม ม ม ม	- - - -	ช ช ช ช	- - - -	ล ล ล ล
มือซ้าย	ช - - ร	- - - -	ห ล ช ม	- - - -	ร ม ฟ ช	- - - -	ร ด ห ล	- - - -

มือขวา	ร - ร ม	- ฟ - ช	ล ห รี่ -	ล - - หํ	ล หํ รี่ -	ช - - ล	ช ล หํ -	ม - - ช
มือซ้าย	ร - ร ม	- ฟ - ช	ล ห ร -	ล - ห -	ล ห ร -	ช - ล -	ช ล ห -	ห - ช -

ท่อน 3 เทียบเปลี่ยน

มือขวา	ลหํ - ร ม	ช ล หํ รี่	มั รี่ หํ รี่	มั มํ - มํ	รํ หํ - รี่	มั มํ - มํ	มั มํ รี่ หํ	ล ช - ล
มือซ้าย	ช - ด -	ช ล ห ร	ม ร ฟ ร	ม ช - ม	ร ฟ - ร	ม ช - ม	ช ม ร ห	ล ช - ล

มือขวา	ลหํ - หํ	รํ หํ - หํ	รํ หํ - หํ	ลห - ล	ลหํ - หํ	รํ หํ - ล	หํ - ล หํ	- ล - -
มือซ้าย	ช - ห -	- - ห -	- - ห -	ช - ล -	ช - ห -	- - ล -	- ช - -	ม - ช ม

มือขวา	- - - -	ช ล ห ร	- - - -	ม ม ม ม	ลห ร ด -	ม ร ม ช	ฟ - - หํ	ลหํ - หํ
มือซ้าย	ห ล ช ร	- - - -	ห ล ช ม	- - - -	ช - ล - ห ล	ห ด - ร	- ม ร - -	ช - ห -

มือขวา	- - - ร ม	ช ล - ช	ล ท - ล	ท ร - ท	- ม มี มี	- ร - ท	ร ม ล -	ช ช - ล
มือซ้าย	ล ท -	- ล - ช	ล ท - ล	ท ร - ท	- ล ช ม	- ร - ท	ด - ล ช	- - - ล

สรุปผล

เทคนิคการเดี่ยวฆ้องวงใหญ่ เพลงนกขมิ้น 3 ชั้น ทางครุฑน้ำว่า ร่มโพธิ์ทอง สิ่งสำคัญที่ทำให้การเดี่ยวฆ้องวงใหญ่ เพลงนกขมิ้น 3 ชั้น มีประสิทธิภาพสูงสุด คือ การฝึกฝนจนเกิดทักษะความชำนาญ ซึ่งกระบวนการฝึกตามแนวทางของครุฑน้ำว่า ร่มโพธิ์ทอง มีความสัมพันธ์เกี่ยวเนื่องกันไปตามลำดับชั้น ดังนี้

ชั้นที่ 1 ฝึกบรรเลงเดี่ยวฆ้องวงใหญ่ จนเกิดความชำนาญมีกระบวนการดังนี้

- 1) ฝึกทำนองและการจับไม้
- 2) ฝึกทักษะในการบรรเลงเดี่ยว
- 3) การต่อเดี่ยวฆ้องวงใหญ่

กระบวนการที่ 1 ฝึกทำนองและการจับไม้

ทำนอง

การนั่ง เป็นองค์ประกอบสำคัญของการบรรเลงฆ้องวงใหญ่ มีผลต่อการบรรเลงฆ้องวงใหญ่ให้มีความไพเราะ น่าฟัง และยังแสดงออกถึงภาพลักษณ์ที่สง่างาม ผู้บรรเลงนั่งขัดสมาธิ ลำตัวตรง ผู้บรรเลงหันหน้าไปสู่กึ่งกลางของวงฆ้อง ไม่ก้มหน้าหรือเงยหน้ามากเกินไป ลำตัวตรงตั้งฉากกับพื้น หัวไหล่และท่อนแขนปล่อยลงข้างลำตัวตามสบาย ข้อศอกไม่ชิดติดลำตัวหรือกางออกมากเกินไปการนั่งต้องมีความสง่างามและมีบุคลิกดี

การจับไม้

หยาบฝ่ามือจับไม้ดีข้างละอันให้แน่นพอประมาณ โดยให้ก้านไม้ตีพาดอยู่ในกลางร่องอุ้งมือพร้อมกับใช้นิ้วกลาง นาง ก้อย จับก้านไม้ตีฆ้องไว้และใช้นิ้วหัวแม่มือแตะอยู่ที่ด้านข้าง ปลายนิ้วชี้กดที่ด้านล่างของก้านไม้ตีฆ้อง โดยให้ปลายนิ้วชี้ยึดติดกับหัวไม้ตีฆ้องในลักษณะที่จะใช้ควบคุมเสียงของฆ้องวงใหญ่แล้วคว่ำมือลงเมื่อพร้อมที่จะลงมือบรรเลง แขนทั้งสองข้างอยู่ข้างลำตัวข้อศอกเป็นมุมฉากพองาม

การจับไม้ดี มีความสำคัญต่อการบรรเลงฆ้องวงใหญ่มาก ผู้บรรเลงต้องเรียนรู้และฝึกฝนวิธีการจับไม้จนเกิดความชำนาญจนสามารถผลิตเสียงได้อย่างที่ต้องการ

กระบวนการที่ 2 การฝึกทักษะการบรรเลงเดี่ยวฆ้องวงใหญ่

การฝึกทักษะเป็นการฝึกอีกขั้นหนึ่ง ที่นำเอาทำนองเดี่ยวมาเป็นแบบฝึก เพราะด้วยลักษณะทำนองของเดี่ยวประกอบไปด้วยกลวิธีต่างๆ ที่เป็นลักษณะเฉพาะของฆ้องวงใหญ่ ซึ่งเป็นสิ่งที่จำเป็นมากที่ผู้บรรเลงต้องฝึกให้เกิดความชำนาญ เพลงเดี่ยวที่นำมาฝึกนั้น ต้องมีกลวิธีต่างๆ เช่น การตีสะบัด การกวาด การไขว้มือ การประคบมือ ฯลฯ อยู่ในทำนองเพลงด้วย วิธีการฝึกคือการติดต่อกันอย่างน้อย 3 เที้ยวโดยไม่หยุดพักเพื่อ

เป็นการฝึกทักษะความชำนาญ และฝึกความอดทนควบคู่กันไป ในขณะที่ติดติดกันนั้นอาจมีบางทำนองหรือบางลูกที่ตีไม่ชัดเจนก็ให้ผ่านไปก่อน ให้มุ่งประเด็นไปที่การติดติดกันให้ครบ 3 เที้ยว แล้วหลังจากนั้นค่อยนำทำนองหรือลูกที่ตีไม่ชัดกลับมาฝึกใหม่จนกว่าจะชัดเจนตั้งแต่ต้นใหม่อีกรอบ และสังเกตดูว่าถูกต้องชัดเจนหรือไม่ แต่ถ้ายังมีทำนองไหนบกพร่องอยู่ให้กลับมาฝึกใหม่จนกว่าจะถูกต้อง ทำเช่นนี้ไปเรื่อยๆ จนไม่มีข้อผิดพลาดและจนเกิดทักษะความชำนาญ

กระบวนการที่ 3 การต่อเดี่ยวฆ้องวงใหญ่

เทคนิคการต่อเพลงเดี่ยวฆ้องวงใหญ่ ของครูน้ำว่า ร่มโพธิ์ทอง หลังจากผู้ต่อเพลงได้ผ่านการฝึกแบบฝึกทักษะฆ้องวงใหญ่ และฝึกซ้อมจนเกิดทักษะความชำนาญแล้ว ก็จะเริ่มต่อเพลง

วิธีการต่อเพลงเดี่ยวของ ครูน้ำว่า ร่มโพธิ์ทอง

1. ดูความพร้อมของฆ้องวงใหญ่ ว่าลูกฆ้องผูกตึงแน่น ไม่หย่อน เสียงไม่เพี้ยน ลูกฆ้องไม่ติดกัน เสียงดังกังวาน ชัดเจน ทำให้มีเสียงดังไพเราะ เมื่อตีเดี่ยวฆ้องวงใหญ่
2. ดูความพร้อมของผู้เรียน ว่ามีความพร้อมที่จะต่อเดี่ยวฆ้องวงใหญ่ โดยดูจากการฝึกปฏิบัติแบบฝึกทักษะ ทั้ง 10 แบบฝึก ว่ามีทักษะความชำนาญพร้อมที่จะต่อทางเดี่ยวฆ้องวงใหญ่
3. การต่อเดี่ยวฆ้องวงใหญ่ ครูน้ำว่า ร่มโพธิ์ทอง จะต่อให้ทีละวรรค เมื่อผู้เรียนปฏิบัติได้แล้ว จึงจะต่อวรรคต่อไป ซึ่งในขณะต่อเพลง ครูน้ำว่า ร่มโพธิ์ทอง จะบอกเทคนิคต่างๆการตีควบคู่ไปด้วย เช่น การประคบมือซ้าย มือขวา การกวาด การสะบัด ฯลฯ เพื่อให้เกิดความคมชัดของเสียง ให้มีความไพเราะน่าฟัง เมื่อต่อจบท่อน ก็จะทำให้ฝึกซ้อมหลายๆเที้ยว จนมีทักษะความชำนาญ จึงจะต่อท่อนต่อไป ทำเช่นนี้ไปเรื่อยๆจนจบเพลง เมื่อผู้เรียนคนใดใช้มือไม่ถูกต้อง หรือปฏิบัติทำนองที่ยากๆไม่ได้ ท่านจะคอยบอกวิธี เทคนิคที่จะทำให้ปฏิบัติได้ง่ายขึ้น และสิ่งที่ขาดไม่ได้ในการต่อเพลงเดี่ยวที่ครูน้ำว่าจะคอยกวดขัน คือการประคบมือซ้าย มือขวา

การประคบมือของฆ้องวงใหญ่ สามารถแยกออกได้ดังนี้ คือ

ตีประคบมือขวา

ตีหนัก ใช้มือขวาตีลงไปตีปุ่มของลูกฆ้องแล้วยังคงวางหัวไม้ตีตะไว้ คือไม่ยกไม้ตีและไม่ยกไม้ตีที่ลูกฆ้องเพื่อไม่ให้เกิดเสียงกังวาน

ตีหนัก ใช้มือขวาตีลงไปตีปุ่มของลูกฆ้อง ยกไม้ตีขึ้นเพื่อให้เกิดเสียงกังวานเพียงเล็กน้อย แล้วจึงใช้ไม้ตีกลงไปเพื่อห้ามเสียงทันที

ตีหนอด ใช้มือขวาตีลงไปตีปุ่มของลูกฆ้อง ยกไม้ตีขึ้นเพื่อให้เกิดเสียงดังกังวานยาวพอสมควร (เสียงยาวกว่าตีหนักและเสียงสั้นกว่าตีโหน่ง) แล้วจึงใช้ไม้ตีกดห้ามเสียง

ตีโหน่ง ใช้มือขวาตีลงไปตีปุ่มของลูกฆ้อง แล้วรีบยกไม้ตีขึ้นทันทีเพื่อให้เกิดเสียงกังวาน

ตีประคบมือซ้าย

ตีตะ ใช้มือซ้ายตีลงไปทุ่มของลูกฆ้องแล้วยังคงวางหัวไม้ตีตะไว้ คือไม่ยกไม้ตีและไม่วางไม้ตีที่ลูกฆ้องเพื่อไม่ให้เกิดเสียงกังวาน

ตีตะ ใช้มือซ้ายตีลงไปทุ่มของลูกฆ้องแล้วกดหัวไม้ตีลงไปเพื่อห้ามเสียงทันที โดยใช้มือเป็นหลักในการบังคับเสียง

ตีตด ใช้มือซ้ายตีลงไปทุ่มของลูกฆ้อง ยกไม้ตีขึ้นเพื่อให้เกิดเสียงดังกังวานยาวพอสมควร แล้วจึงใช้ด้านในของปี่ไม้ตีกดห้ามเสียง

ตีตง ใช้มือซ้ายตีลงไปทุ่มของลูกฆ้องด้วยการใช้กำลังข้อมือบังคับไม้ตียกขึ้นทันทีให้เกิดเสียงดังกังวาน

การประคบมือของการตีฆ้องวงใหญ่ นักดนตรีทุกคนจะต้องสามารถปฏิบัติให้ได้ เพราะถ้าไม่ประคบมือในขณะที่ตี ก็จะทำให้เสียงของฆ้องดังไม่ชัดเจน ทำให้ขาดความไพเราะได้

